

NYD dag babes with mobility aids en ander gepeupel, welkom bij DAMN, HONEYYYYY

START INTRO TUNE

ML De podcast over shit waar je als vrouw van deze tijd mee moet dealen

NYD Mijn naam is Nydia

ML En ik ben Marie Lotte

NYD En dit is aflevering 167

ML Vandaag te gast is Anaïs van Ertvelde. Ze is schrijfster, historica, ze is wetenschappelijk onderzoeker gespecialiseerd in genderstudies en disability studies. Ze is samen met Heleen Debruyne, de host van de inmiddels helaas niet meer gaande maar wel nog bestaande podcast Vuile Lakens over seks, lichaam en alles waar je in keurig gezelschap niet over durft te praten. En ze is de auteur van het pamflet Zorgangst dat ze schreef in 2021 en van haar kraakverse boek Handicap - een bevrijding en over dat laatste boek gaan we het met je hebben in deze aflevering. Welkommmmm!

ANAÏS Dank je wel. Heel blij dat ik erbij mag zijn.

ML Ja, superleuk. Superfijn dat je uit Gent hierheen komt.

ANAÏS Helemaal naar Amsterdam gekomen, naar de podcast.

NYD Toch een international booktour.

ANAÏS Ja, internationale booktour. Ik benadruk het overal.

ML En gelijk heel eventjes over je boek. Je beschrijft eigenlijk helemaal aan het begin al dat het een boek is waar je eigenlijk een beetje ambivalente gevoelens over hebt om het te schrijven.

ANAÏS Ja, om heel veel redenen tegelijkertijd denk ik. Vond ik het best wel moeilijk om eraan te beginnen. Een van de redenen is dat ik in mijn leven al heel veel feedback heb gekregen - van redacteuren, van kranten, van uitgeverijen - als ik een keer over handicap wilde schrijven, dat mensen daar toch heel aarzelend tegenover stonden. Van, goh, is er daar eigenlijk wel een publiek voor? En ik had dat ook geïnternaliseerd van: Voor zo'n boek zal er waarschijnlijk wel geen publiek zijn, er zullen misschien enkele mensen met een

beperking zijn die daarin geïnteresseerd zijn, maar mensen zonder beperking die willen eigenlijk niets horen over beperking, die denken dat dat met hen niets te maken heeft. Maar ik worstelde er ook mee dat ik mij zo verplicht voelde om over dit onderwerp te schrijven, alsof je als je een handicap hebt per definitie op de barricades moet gaan staan en de revolutie zal moeten gaan verkondigen omdat je jezelf wel moet emanciperen, want een ander zal het niet voor je komen doen. Dus daar was ik heel ambivalent over. En ik vond het ook heel moeilijk om in het persoonlijke te gaan schrijven. Niet per se omdat ik daar schaamte over heb, want ik had daar met het Vuile Lakens boek en de podcast best wel al veel ervaring mee, met toch wel bijzonder persoonlijke dingen in het publiek delen. Maar om specifiek over die handicap te babbelen in het heel persoonlijke, omdat je merkt dat dat vaak het enige is wat mensen met een beperking mogen doen. Als mensen met een beperking aan het woord gelaten worden in de media, dan mogen ze wel dat heel individuele verhaal vertellen, wat ze vaak hebben over hun tragedie of hun grote lijden, of hoe ze uitzonderlijk zijn en anders zijn dan andere mensen.

ML *spottend* Inspirerend.

ANAÏS Inspirerend, dat is inderdaad een andere optie. En ik was een beetje bang om daarin te vervallen, om eigenlijk met zo'n mémoire in het straatje vast te zitten dat je antwoord gaat geven op de vragen die mensen zonder beperking in hun hoofd hebben of altijd al aan je willen stellen. En ik wil dat eigenlijk niet, ik wil mezelf en mijn handicap niet nog meer te kijk stellen. Dus daar worstelde ik allemaal mee van: Hoe kan ik toch mijn verhaal vertellen, hoe kan ik mensen bij mij krijgen en ook vanuit mijn blik de wereld laten zien? Zonder dat ik mezelf weer op een soort podium stel en dat mensen zonder beperking naar mij kunnen gapen en zeggen: 'Oh kijk daar staat weer zo'n inspirerende gehandicapte een moedig relaas te vertellen.'

ML Ja dat zijn wel echt ook grote dingen. Je zou om minder een soort writersblock krijgen.

ANAÏS Ja en ook omdat je het gevoel hebt dat je het heel goed moet doen. Want er zijn maar heel weinig mensen die een podium krijgen om over beperking te spreken, dus dan kan ik nu niet heel erg struikelen en allemaal domme dingen gaan vertellen over beperking.

ML Nee, want jij hebt die kans.

ANAÏS Want ik heb nu een keer de kans. En ik moet ook een soort groep vertegenwoordigen die ik natuurlijk helemaal niet kan vertegenwoordigen. Je wordt een soort ambassadeur van de gehandicapten gemaakt ofzo. En dat zijn natuurlijk mensen met ontzettend verschillende lichamen, ervaringen, zintuigen, begeestelijkingen, dan ik met een

heel andere manier in het leven staan. En ik kan die niet allemaal vertegenwoordigen, maar ik wil tegelijkertijd wel over handicap spreken op een manier die het louter persoonlijke overstijgt. Dat ik niet de hele tijd zit te navelstaren en jullie vertel van wat mij allemaal overkomen is de voorbije 35 jaar. Dus je wil tegelijkertijd iets breder zeggen en je bent je heel bewust van: Ik wil niet voor andere mensen spreken, ik wil andere mensen niet de mond snoeren of beweren dat dit dan de gehandicapte ervaring is.

ML Ja, wij zijn in ieder geval erg blij dat je dit boek geschreven hebt. We duiken er zometeen in, maar we beginnen met onze openingsrubriek zoals altijd.

START TUNE FEMISSER

ML *geluid van de shame bel* Omdat we zoals altijd eigenlijk gewoon nog hartstikke de hele tijd de femmist in gaan. Nydia, wat is jouw femisser van de week?

NYD Oké, het gaat over overstappen van bank.

ML Alweer.

NYD Want mijn bank is de duivel, waar ik mijn geld stal.

ANAÏS De meeste van onze banken waarschijnlijk.

NYD Ja, maar ik weet wel dat er wel mindere duivels op het spectrum zitten van de banken. En nou had ik dus vorig jaar al bedacht, laat ik nou het grote geld bij een andere bank zetten, een grotere bank.

ML *lachend* Het grotere geld?

NYD Het grote geld is gewoon het geld dat ik moet wegzetten voor de belastingdienst, zodat ze dat na een jaar weer bij mij komen innen.

ANAÏS Ik dacht al: Ik wou dat ik het grote geld kon wegzetten.

NYD Ja, geen sprake van groot geld. Voor mijn doen is dat het grote geld. Ik dacht, laat ik dan de duivel niet daarmee laten investeren met die belastingcenten van mij. Laat ik dat bij een betere bank zetten. Dat had ik gedaan. Dan leek me dus nu, 2024, het goede moment om echt helemaal over te stappen. Dus, één: Ik kwam erachter dat het geld waar ik op de bank, die dus minder de duivel is, nog meer de duivel is dan waar ik het had staan. Want je hebt een eerlijke bankwijzer lijstje en daar staat mijn minder duivelbank niet tussen. En ergens staat me bij dat ik vorig jaar dus wel heb gelezen dat ze oké-ish zijn. Ja. Maar nu ging ik dat dus toch nog een keer opzoeken van hoe scoorden zij dan eigenlijk. En ze

stonden daar niet bij en toen stond er bij de eerlijke bankwijzer, dan moet je even daar en daar kijken. En toen keek ik daar en toen was het percentage nog lager dan waar ik was. Dus dat was al best wel een femimisser.

ML Oh nee. Dus je had beter bij de OGduivel kunnen blijven.

NYD Ja, precies. Maar deze femimisser heeft verschillende lagen.

ANAÏS Ik ben benieuwd wat er nu nog gaat gebeuren.

NYD Vervolgens ging ik een bankrekening openen bij een bank die het heel goed doet in de eerlijke bankwijzer. Dus ik helemaal die app door, dan moet je zo je ID en zo een fotootje en la la la. Staat er op het eind: u heeft hier al een bankrekening. Dus ik zo: Hè?! U heeft hier al een bankrekening? Hoezo u heeft hier al een bankrekening? Blijkt dus, ik heb een gezamenlijke rekening met mijn vriend en wij zitten al bij die bank. Dus de tweede femimisser is dat het gezamenlijke geld, dat ik me daar zo afzijdig van hou. Zo van: Laat hem dat maar doen, dat ik niet eens weet dat ik al bij die bank zat. Nou, dat vond ik best wel een femimisser.

ML Oh nee.

NYD Ik heb nu een rekening daar, dus ik kan nu ook in die app en ik kan nu bij de gezamenlijke rekening. Ik kan zien hoeveel geld erop staat en waar dat geld zo al aan uitgegeven wordt. En dat was dus tot die tijd eigenlijk onduidelijk voor mij.

ML Oh nee. Heel goed dat je nu in ieder geval...

NYD One hell of a femimisser op meerdere lagen.

ML Ik werd hier ook de hele week toch een beetje van op de hoogte gehouden, over alle stappen die er dus gezet werden. Je bent wel door iets heen gegaan. Absoluut.

NYD Ja, ik ben door iets heen gegaan. Marielot?

ML Mijn Femi-misser is vrij classic. Kijk, listen, toch eventjes weer voor de mensen die geen idee hebben. Ik heb rijangst, heel erg. Iedereen weet het. En om mezelf over die rijangst heen te brengen, had ik me voorgenomen om vanaf 1 januari elke dag een piepklein rondje te rijden. Gewoon om maar even in de auto te zitten.

ANAÏS Gewenningstherapie.

ML Ja, nou dat inderdaad. Gewoon maar de hele tijd even exposen en voelen dat het minder wordt. En het werd ook daadwerkelijk een beetje minder. In ieder geval, het leek een

beetje te werken. Maar toen op de tiende of elfde dag of zo, deed die auto niks meer. De accu was leeg en toen ik ging googelen bleek dat te komen door... Ja, als je heel veel kleine rondjes rijdt, dan kan de accu niet opladen.

ANAÏS Oh nee.

NYD Jij met al je goede gedrag.

ML Ik mijn best doen. Dit plan is dus van de baan. Maar wat dus moest gebeuren was dat die auto weer aan de praat gebracht moest worden. Mijn vriendin is meer van de auto's enzo. En in eerste instantie zei ze: Nou we moeten dan de ANWB bellen. Maar haar vader had gezegd: 'Nee, we bestellen gewoon een nieuwe accu. En dan zet jij die accu erin.' Had hij dus tegen mijn vriendin gezegd. Nou, ik had helemaal hartkloppingen. Gisteren was de grote dag en we zetten de accu erin. Maar zij is vol vertrouwen, ze kijkt YouTube-filmpjes en denkt dat ze dit kan. En het enige wat ik denk: Moeten we niet toch je vader vragen. Moet je vader er niet bij zijn?

NYD Moeten we Daniël niet vragen? Mijn vriend.

ML En we hadden ook Daniël in eerste instantie gevraagd om met startkabels te komen. Toen zei hij: Nee maar misschien kan je Titia even vragen? En daarbij denk ik dan: Ja maar Titia...? Ik ben echt heel erg van: Maar de mannen weten iets van de auto's en de vrouwen... En Kato, in minder dan een half uur was het gefixt. Die polen eraf, doekjes eroverheen, de auto ontplofte niet. Ik stond daar alles te filmen en te fotograferen. En helemaal bang zijn dat de auto ontploft, maar dat was dus niet zo. In ieder geval weet ik nu waar de accu zit van een Volkswagen Golf. En dat is ook leuk.

ANAÏS Dat is toch een stap vooruit. Het is ook een van de dingen die ik me het meest beklag van mijn opvoeding. Ik ben vrij wars van gender-stereotype opgevoed. Maar mijn broer heeft echt perfect leren klussen van mijn vader. En mooi leren koken van mijn moeder. Ik heb ook mooi leren koken, maar ik kan helemaal niet klussen. Ik zou er ook zo met zwetende polletjes bij staan, maar wat moet ik doen?

ML Ja, ja, ja. Ik voel me wel iets meer... De auto heeft iets minder geheimen voor me, dat is fijn. En heb jij nog een femimisser, Anaïs?

ANAÏS Ik heb er heel veel eigenlijk, bedacht ik me.

NYD Kom maar door!

ML Kom maar door met de lijst.

NYD Hele perkament rol *maakt geluid van een lang document dat open rolt*.

ANAÏS Hier gaan we. Ik ben natuurlijk heel veel op de foto gemoeten de voorbije twee weken, want mijn boek komt uit en daar horen dan interviews bij en dan moet je ook op de foto gaan staan. En dat was eigenlijk heel lang geleden, want ik heb drie jaar bijna een burn-out gehad, waarbij ik niet in boekjes stond en op foto's kwam en eigenlijk ook heel afwezig was op sociale media. En dat eigenlijk ook heel prettig vond om mezelf niet voortdurend gespiegeld te moeten zien. Ik liep liever alleen door het bos en keek dan eens in een meertje en daar zag ik mijn reflectie dan in ofzo, maar dat volstond dan wel. En ik moest er opeens weer staan en ik had dan toch het gevoel: Ik moet er goed uitzien op die foto. Ik wil dan niet dat mensen denken dat ik nog altijd heel erg in die burn out zit en er heel slecht uitzie. En ik merkte dat ik daar opeens heel erg mee bezig was. Van dan toch elke dag mijn haar gaan krullen en dan toch elke dag een make-up aandoen enzo. En op zichzelf vond ik dat ook wel leuk, maar ik voelde zo die verplichting erin sluipen. En ik merkte ook, ik heb heel veel kinhaar. En ik heb een vriend die al twee jaar testosteron doet en die is altijd heel erg jaloers op hoeveel baard en snor ik heb. Zonder in de buurt van testosteron geweest te zijn. Maar ikzelf vind dat ook heel erg moeilijk en dan merk ik dat ik dat er toch aan het afhaken was. Want er komen dan foto's en dan wil ik daar dan misschien toch niet met zo'n lang blond haar aan mijn kin opstaan. En ik kan dat voor mezelf zo niet echt goed praten, waarom ik dat doe. Ik heb niet een mooie uitleg klaarstaan van: Daarom doe ik dat dan. Dat is dan maatschappelijk wenselijker. En ik merk ook dat ik mij ook een beetje die verplichting voel om er zo goed op de foto te staan, omdat ik zelf dik ben. En dat je dan weet dat er voor heel veel mensen die associatie is. Als je als dunne persoon ergens binnenkomt met warrig haar en een groot los t-shirt aan, dan zie je er cool en heel...

ML Boeie.

NYD Dan is het stijlvol.

ANAÏS En als dik persoon krijg je dan toch vaak zo dat stigma van oh wat een sloddervos, die zit waarschijnlijk heel haar dagen depressief in een groot t-shirt op de bank chips te eten. Dus ik merkte dat ik daar zo ook die druk van voelde. Ja, dan moet ik wel toch nog een beetje extra mijn best doen en toch een beetje beter uitzien. En ik baalde daar wel wat van, maar ik raakte er ook niet van los. Dus ik zit hier ook weer mooi geschminkt en met mijn chic blouse aan.

NYD Ja, prachtig!

ML Je ziet er geweldig uit, ik kan niet anders zeggen. Maar herkenbaar. Ik loop er ook regelmatig tegen aan. Ik doe hem niet meer in de femimisser, want ja...

NYD De mensen kennen het nu wel.

ANAÏS Daar gaan we weer.

START TUNE POST

NYD Tijd voor post.

ML Lees jij em maar eventjes voor.

NYD *Lllllieve lieve honeys!*

ML Mevrouwetje.

NYD Ik was al begonnen met lezen. *Lieve lieve honeys!*

Allereerst: suuuuuperfijn dat jullie deze geweldige, o zo nodige podcast maken! Ik leer en lach iedere week weer. Veel dank daarvoor!!

Dan een verzoek: zouden jullie een keer tijdens een aflevering aandacht willen besteden aan 'maagdelijkheid' - tussen aanhalingstekens - op latere leeftijd? Het is iets waar ik zelf nogal mee worstel___ op femimisserige wijze: ik ben zelf 33, panseksueel, en heb nog nooit seks gehad met een penisdrager (niet live, althans). Wel met een cis-vrouw, maar tochhhh - femimisser - voel ik me een enorme maagd en daarmee een enorme outsider. Iedere keer als ik gevoelens krijg voor iemand met een penis, komt de schaamte hierover naar boven. Wat ook niet helpt, is dat ik sowieso weinig dating-ervaring heb en daardoor het gevoel heb dat 'maagd' op mijn voorhoofd geschreven staat wanneer ik moves probeer te maken.

Via Google kan ik weinig fijne informatie vinden over dit onderwerp; de artikelen zijn veelal gericht op jongere maagden, betreffen mannen of zijn wel heel brief-aan-de-Fancy van toon.

De fancy is een tijdschrift voor meiden uit de zeros. Dus niet de krijgsmacht.

ANAÏS Ik ben helemaal mee. Wij lazen dat.

NYD Jij komt uit '88. Maar onze jonge luisteraars denken: Waarom zou je een brief aan het leger sturen?

ANAÏS Ik dacht dat je dacht: Deze Vlaming kent dat niet. Maar de Fancy kwam tot in Vlaanderen. Vooral de 'vrij en jij' uiteraard werd er druk gelezen.

NYD OMG Ik mocht nog een keer de Fancy helpen maken. Dat had ik toen gewonnen. Dat was mijn droom.

ML Jij wilde altijd al in de tijdschriften.

NYD Oke en door.

Hoe zien jullie maagdelijkheid en ervaring?

Vinden jullie maagdelijkheid überhaupt een belangrijk concept?

En hebben jullie tips voor degenen die ongewenst ongepenis-penetreerd zijn en zich daarvoor schamen?

Liefs en alvast bedankt voor jullie reactie! 'Maagdje'

ML Ja, Anaïs, jij was host van een podcast over seks.

iedereen lacht

NYD Jij schreef ook dat boek...

ANAÏS Ik heb hier twee tips bij. Het is een kijktip en een leestip. Bij de leestip ga ik mijn eigen boek pluggen...

NYD Tuurlijk!

ML Ja!

ANAÏS Want in dat *Vuile Lakens* boek staat er namelijk een hoofdstuk over maagdelijkheid dat ik geschreven heb en waarbij ik met een heel kritische lens ook ga kijken naar heel dat concept dat maagdelijkheid eigenlijk is. En waar we daar ook eigenlijk op uitkomen, ja, dat we het woord maagd en maagdelijkheid misschien beter niet gebruiken, omdat het zo'n zwaar, beladen geschiedenis heeft.

ML Mmmh, mmmh. *instemmend*

ANAÏS En wat ook een beetje naar voor wordt geschoven als een soort biologisch concept, terwijl het eigenlijk een puur cultureel concept is. En maagdelijkheid is niet iets dat je op of in het lichaam van iemand met een vagina kan lezen. En het idee van maagdelijkheid draagt

dat in zich mee, dat het een soort overgang is van de maagdelijkheid, de staat voor de penetratie en de staat na de penetratie en daar spring je door een soort hoepel en daar kom je dan als een helemaal ander persoon uit.

ML + **NYD** Ja. *lachend*

ANAÏS Dát en nog heel veel meer wordt beschreven in dat hoofdstuk, dus misschien dat, hoe heet de...

NYD Maagdje.

ML Maagdje, ja, ja.

ANAÏS Misschien dat Maagdje daar wel iets aan heeft, aan dat hoofdstuk. En op de Belgische tv, langs de Vlaamse tv, is er sinds een tijdje een hoofd, een programma dat 'De Maagenclub' heet. En dat wordt gemaakt door een vrouw, denk ik, assuming gender, die - denk ik - een jaar of 30 is en die ook nog altijd maagd is en die op verkenning gaat in de wereld van maagdelijkheid, ook al gebruik ik die term zelf niet zo graag.

Ik heb het nog niet gezien, dus ik weet niet of het goed in elkaar zit, maar ik kan me voorstellen dat het wel interessant kan zijn voor Maagdje om er een keer naar te kijken, want het gaat ook heel specifiek over mensen die in hun dertigerjaren maagd zijn. En dat zijn er natuurlijk heel veel meer dan wij denken, want je hebt soms het idee dat iedereen op zijn 17 ontmaagd is of zo. En dat is eigenlijk helemaal niet. Je ziet in de cijfers, voor zover ik me herinner vanuit mijn *Vuile Lakens* tijd, zie je dat mensen steeds later voor de eerste keer seks hebben, dat dan nu zelfs gestegen is van 17 naar 18,6 of zo. En dat er ook best wel veel mensen zijn die op latere leeftijd nog geen seks hebben. Ik denk dat rond de 25 nog altijd iets van een vierde van de meisjes en dat is dan altijd heel binair, en een derde van de jongens, in dat onderzoek hebben nog nooit seks gehad. Dus... En zelfs rond de 30 is er denk ik nog altijd een 10% van de mensen die nog nooit seks hebben gehad. Dus ja, 10% van de bevolking.

ML Dat is nog steeds heel veel.

ANAÏS Dat is best een heel grote groep in de samenleving. Dus zo'n uitzonderingspositie is het eigenlijk niet. Terwijl je dat gevoel natuurlijk wel krijgt als je jezelf niet gereflecteerd ziet in media of in boeken of in literatuur. Dan heb je het idee van, ben ik hier de enige...

NYD Ja.

ANAÏS Die nog nooit penetratieve seks heeft gehad? Dat is natuurlijk ook de grote vraag die maagdelijkheid altijd oproept: wat is seks eigenlijk?

NYD Ja.

ML I know.

ANAÏS Om maagdelijkheid te definiëren, moet je gaan definiëren wat seks is. Dat is veel ingewikkelder dan we misschien denken dat het is.

NYD Ja.

ML Ik vind het ook altijd... Wij hebben dat een paar keer gehad nu op scholen, dat je dan gaat doorvragen wat jongeren, wat kinderen dan seks vinden. En dan hebben ze het dus echt over penetratie en dan zeg ik: 'Oké, maar ik heb een vriendin en heb ik dan...'

ANAÏS 'Heb ik dan nog nooit seks gehad?'

NYD 'Heb ik dan geen seks?!'

ML Nee, dan zie je ze helemaal zo... Dan zie je ze helemaal moeilijk doen. Want ze vinden het ook niet-niet seks, maar het is ook niet wel seks. En het is, uh... Het hele maagdelijkheid, maagdverhaal is natuurlijk ook, ja... Jij schrijft in je boek ook over scripts en dat we gewoon heel erg houden van die vaste dingen, of zo. En dat is met maagd zijn natuurlijk ook, dat je volgens bepaalde regels op een bepaalde leeftijd... Moet je dan uiteindelijk door een penis gepenetreerd worden en dan zou het kloppen, of zo. Maar voor mij mag dat hele begrip echt de prullenbak in.

NYD Ja.

ML Ik zie mezelf ook nog zo zitten op de fiets, zeg maar, toen ik voor de eerste keer penis gepenetreerd was. En dat ik echt dacht: 'Oké, dan gaat het nu beginnen.' En toen gebeurde er dus 2,5 jaar helemaal niks op het seksgebied.

iedereen lacht

ML Of wat getong en gefriemel na. En in totaal heb ik dus twee penispenetratie-ervaringen. De tweede keer was helemaal een drama. Want toen, uhm... Ik wilde het gewoon graag vertellen en dit leek me leuk.

ANAÏS Je zocht gewoon een opening?

NYD Ja, precies. Nu komt 'ie! *lacht*

ML Ja, ik wilde heel graag dit verhaal vertellen. Ik heb het nog nooit verteld, toch? Nee. Toen had ik seks met iemand die een, een... piempiercing had. En ik durfde daar ook zo erg niet

naar te kijken, dat ik op een gegeven moment dacht van: 'Oké, doe maar.' En toen gebeurde het. En toen was me er toch zó ontzettend veel bloed daarna. Zoveel bloed. Ik heb echt hinnikend van het lachen, want het deed niet per se zeer, maar er was wel duidelijk iets gebeurd. Op de wc gezeten, overal bloed. *lachend* Een héél spoor naar de wc. En die jongen, ik bedoel, ik ging ook maar, ik deed het maar weer, ja. En ik had dit ook maar weer gedaan uit een soort... Oké, ik wil niet dat er niks gebeurt. Ik wil gewoon dat er wel iets gebeurt. Ik vond hem niet eens leuk. Maar daarna heb je die hele bloedsituatie aan de hand. Hij had zich gewoon omgedraaid in mijn bed en was gaan slapen. Dan denk ik: 'Oké, is dit het dan? Is dit dan zo leuk?'

NYD Hij lag daar tussen die plassen bloed, gewoon...?

ML Hij had niks door. Hij was gewoon van: 'Ik heb mijn dingetje gedaan en we gaan slapen.'

NYD *slaakt een luide zucht*

ML En toen was ik echt zo... En dit was echt, denk ik, een paar maanden voordat de lesbische geest in mij nederdaalde. Maar ik denk dat als je het hebt over maagdelijkheid, ik denk dat de eerste keer met een vrouw voor mij meer als seks voelde. Echt seks. En dat ik het leuk vond en dat ik dacht hier wil ik meer van. En dat er toen pas iets begon, dan die twee keer dat ik penis-gepenetreerd ben. Want ik had liever dat ik die ervaring niet had gehad, eerlijk gezegd.

ANAÍS Ik vind dat ook wel mooi aan die stijgende leeftijd die we zien. Daar wordt soms een beetje paniekerig over gedaan, als je dat in de media ziet van: 'Oh nee, jongeren worden steeds preutser, hebben later seks. Maar ik heb ook eens een seksuologe, ik weet niet meer wie, een andere uitleg daaraan zien geven. Namelijk: jongeren zijn veel zelfverzekerder over wat ze willen in hun seksualiteit, zijn daar veel communicatiever over. En zijn veel minder geneigd om ja te zeggen op seks waar ze eigenlijk geen zin in hebben.

ML Kijk!

NYD Nice!

ANAÍS Ja, ik vind dat... Dat is een beetje zoals jij nu beschrijft van: 'Ik moet, ik moet wel iets, of zo. Ik ben al zo oud, laat ik het dan maar een keer proberen en anders gebeurt er toch niks.' Dat jongeren blijkbaar weerbaarder zijn, om te zeggen: 'Dan hoeft het ook niet voor mij. Dan wacht ik wel tot ik iets tegenkom, waar ik echt zin in heb om te doen.' Of zo.

ML Ja! En ik denk ook, want... In de brief staan twee dingen, namelijk het maagdendeel en het deel dat ze ongewenst penis-gepenetreerd is. Dat zijn natuurlijk twee losse dingen.

NYD Ongewenst, ongepenis-gepenetreerd eigenlijk.

ML Oh ja. Oh, nee, niet. Wacht. Ongewenst ongepenetreerd door een penis. Dat is natuurlijk iets anders, want je dat je er nieuwsgierig naar bent en die ervaring wel wilt hebben...

NYD Ja, kijk, als je een wenslijstje hebt met dit lijkt me nog leuk om een keer te doen, dat is natuurlijk hartstikke aan te moedigen. Maar de schaamte...

ML Ja, maar het gaat om de schaamte daaromheen, dat is gewoon jammer. En dat is denk ik, omdat we dat hele maagdelijkheidsverhaal hebben. Dat is gewoon jammer, dat moet de prullenbak in, ophoepelen. Gewoon mensen, kinderen, jongeren, de 33-jarigen, iedereen zou aangemoedigd moeten worden om gewoon te doen wat ze leuk lijkt, en waar ze zin in hebben en waar je nieuwsgierig naar bent.

ANAÏS En ik denk dat de ingang van die sociale script waar je dat over hebt ook, en waar ik het in het boek veel over heb, dat dat ook een hele goeie is. Wat ze crip time noemen in de disability studies, dus het idee dat de tijdsbeleving voor veel mensen met een beperking anders is in het dagelijkse leven. Omdat je vaak trager bent of opeens een hele versnelling kent en dan weer helemaal instort. Omdat je ergens niet zo snel geraakt als een ander. Omdat je als je opstaat eerst medicatie moet nemen en die twee uur moet laten inwerken voordat je naar je werk kunt.

Als je naar je werk gaat, dat je dan alle liften op Amsterdam Centraal niet blijken te werken, dat je helemaal niet op je terrein kan geraken. Dus die dagelijkse obstakels in tijd of andere omgang met tijd. Maar het gaat ook heel erg over die mijlpalen die we in een mensenleven zetten. Van inderdaad op je 18e moet je seks gehad hebben...

ML Precies, ja.

ANAÏS Op je 25e moet je een vaste partner hebben, op je 30e moet je dan dat huis gekocht hebben. En die gelden heel vaak niet voor mensen met allerlei soorten beperkingen. Wij zitten vaak al heel ver weg van het normatieve verloop van de tijd en wat je in die tijd moet doen.

En dat is soms ingewikkeld, want daardoor worden onze levens soms weggezet als minder waardevol. En soms is het ook een kwestie van daar geen toegang toe hebben. Dat is ook, ja, natuurlijk iets anders. Maar ik denk dat er ook langs de andere kant een vrijheid in ligt. Je kunt ook loskomen van dat script...

NYD Ja.

ANAÏS Want je zit sowieso al eigenlijk niet in het script.

ML Ja.

ANAİS En ik denk dat mensen zonder beperking daar soms naar kunnen kijken, van: ah ja, misschien is het zo dat wij een heel strak sociaal script vasthangen van wat moet gebeuren op welke leeftijd, anders ben ik gefaald of heb ik iets niet goed gedaan... Of precies of je een computerspelletje aan het spelen bent waarbij je elke keer level up moet of zo. En dat leven natuurlijk helemaal niet zo is.

ML Ja. Ja, dit zeg ik ook altijd over de... Dat ik soms zeg, ik heb weleens medelijden met de hetero's, omdat die volgens een bepaald script hun leven dan in moeten richten. En als je queer bent, dan is het opeens een soort... Dan is die blauwdruk is er niet of zo, of minder.

ANAİS En dat denken over crip theory leunt ook heel erg op wat we uit queer theory kennen. Crip theory en queer theory zijn eigenlijk... Er zijn siblings of zo, in het Nederlands hebben we geen genderneutraal woord, denk ik.

NYD Nee, sibbelingen.

ML Sibbelingen, dat is een leuk woord.

ANAİS Sibbelingen zijn sibbelingen. Je merkt dat er heel veel overlap tussen die twee velden is, ook gewoon expliciet, omdat onderzoekers vaak in die twee velden tegelijkertijd onderzoek doen. En één van de rode draden is dat, ja, bekritisieren of in vraag stellen van het normatieve.

NYD Ja.

ANAİS Niet per se in de maatschappij zoals die is, geïntegreerd willen worden, maar een stapje naar achter te zetten en denken van, goh wil ik wel als queer persoon, als queer persoon met een beperking, gewoon erbij horen in de maatschappij zoals die nu is. Of moet ik bevragen hoe dat het script in elkaar zit, hoe dat de samenleving in elkaar zit. En kan ik mijn queerheid of kan ik mijn handicap gebruiken om die dingen in onze samenleving te bevragen.

ML Ja.

NYD Ja, en daar ook bepaalde... Ja, iets uit te halen. Een trots of dat je denkt van, oh maar ik vind het eigenlijk ook wel vet. Of zoals Marie Lotte, jij hebt het heel vaak wel zoiets van, ik vind het juist vet eigenlijk wel dat ik queer ben...

ML Ja, I love it.

NYD En niet tot die saaie hetero's behoor.

ML Precies.

NYD En dat kan je natuurlijk ook, dat zou je in principe ook kunnen plakken op dat hele maagdelijkheidsverhaal. Van, nou, iedereen volgt maar dat paadje. En als je een ander paadje kiest, is dat niet een slechter paadje. Misschien is het juist ook wel vet om dat andere paadje te kiezen.

ML Maar het is natuurlijk altijd spannend. Dat snap ik.

NYD Tuurlijk.

ANAÏS Het is altijd spannend. En ik geloof dat we in het *Vuile Lakens* boek ook ergens... Dan gebruik je het woord maagd weer, maar dan in het Frans. Het idee van de *demi vierge* van stal halen.

NYD Dat klinkt wel meteen mooier. *lacht*

ANAÏS Dat klinkt meteen veel beter. En dan denk je opeens: 'Oké, laat het maar.'

NYD Ja, it's okay!

iedereen lacht

ANAÏS We gebruiken het woord maagd wel, toch. Dus de halve maagd betekent dat eigenlijk, en dat vertrekt vanuit het idee, zoals de Fransen dat zo mooi kunnen, dat we eigenlijk altijd, voor eeuwig, allemaal half maagd op zijn minst zijn. Want er zijn altijd seksuele ervaringen die je nog niet gehad hebt en die je misschien nog wil hebben.

ML Dit vind ik dus wel prachtig. Ja!

NYD Ja!

TUNE WE MOETEN HET EVEN HEBBEN OVER...

ML WE MOETEN HET EVEN HEBBEN OVER... een handicap hebben. Anaïs werd geboren met een korte rechter onderarm. Voor haar hartstikke vanzelfsprekend, maar toen kwam de wereld om de hoek kijken: 'Wat heb jij??' vragen de mensen. zomaar mensen, mensen waar je heel niks mee te maken hebt. En jaarlijks volgde er een keuring: was de handicap nog wel aanwezig? (het antwoord: ja). Hoe kijkt de wereld naar gehandicapten? Mogen ze er zijn? En zo ja: hoe dan? Anaïs schreef het persoonlijke en tegelijkertijd maatschappijkritische relaas 'Handicap - een bevrijding' en onderzoekt daarin hoe handicap

onze blik op kunst, seks, werk, intimiteit, burn-out, burgerschap, verzet en op wie we zelf zijn beïnvloedt.

Anaïs, eerst heel even over taal. Je kunt spreken van een handicap, van een beperking. Op wc's zien we soms ook nog wel het woord mindervalide staan...

ANAÏS Ja, vooral in Nederland is dat...

NYD Ja? Is dat in België niet meer?

ANAÏS Ja, minder is toch ook.

NYD Daar weten ze al van: 'Dat is niet oké?'

ML Dat kan niet, ja...

NYD Of is dat gewoon een ander woord dat ze gebruiken?

ANAÏS Ik weet niet hoe dat historisch gegroeid is, maar je ziet het in Nederland wel veel vaker. Toen ik hier vaker kwam, dacht ik: 'Oh ja, dat zie je bij ons eigenlijk niet meer.'

ML En je hoort het mensen ook nog wel vrij vaak zeggen, vind ik. Het valt me op.

NYD Je hebt het idee dat heel veel mensen niet weten wat er mis mee is.

ML Nee, dat is wel.

NYD Wat is er mis mee?

ML Ja, wat is er mis mee? *lacht*

ANAÏS Wat is er mis mee? *spottend*

Wel, in de eerste zin ben ik, ik zie mezelf in de eerste plaats als historicus. En vanuit die positie ben ik niet zozeer iemand die heel erg gaat opleggen van: 'Je mag dit woord niet gebruiken, je moet dit woord niet gebruiken.' Ik vind het dan interessanter om mensen te vertellen van... Waar komen bepaalde woorden vandaan. In welke historische context zijn die woorden ontstaan en welke beladenheid hebben die woorden daarom. En binnen welke visie op handicap is er voor dat soort woord gekozen.

Dus je zou mij zelden horen zeggen, alé, ik zou nu niet heel blij zijn als jullie mij als de mindervalide aan zouden kondigen. Omdat dat woord zelf natuurlijk inhoudt dat je minder waard bent.

ML Ja.

NYD Mmmh, mmmh. *instemmend*

ANAÏS Dat is geen aanrader. Zelfde met invalide, dat je niks waard bent. Maar voor de rest heb ik geen heel sterke gevoelens als het over mezelf gaat. Kondig je mij als persoon met een handicap aan, persoon met een beperking, gehandicapte? Is voor mij eigenlijk allemaal best wel oké. En je hebt daarin best wel wat onderscheid. De laatste jaren is wat ze *person first language* noemen steeds prevalenter geworden. Dat betekent dat je persoon met een handicap of persoon met een beperking zegt, in plaats van gehandicapte of beperkte. En ik voer ook geen pleidooi in het boek van die term moet dan op de schop of zo, want ik denk dat die wisseldans van termen dat sowieso al iets wil zeggen. Namelijk dat we als samenleving aan het zoeken zijn naar, van, goh: 'Wat vinden we van die groep? En welke plek geven we die? en wat betekent het dan om tot die groep te behoren?' Dus het feit dat we voortdurend nieuwe termen hebben en daar andere termen voor zoeken, betekent dat we als samenleving, nog eigenlijk niet goed weten van, wat willen we hier nu mee met die mensen?

En één van die pogingen is dan die *person first language*. En het idee daarachter is dat je de mensen centraal stelt en dat je de handicap laat zien als onderdeel van de persoon met de beperking, niet als iets wat heel die identiteit overneemt. En dat is hetgeen dat je ook vaak gebruikt ziet worden in de media, of in een politiek of een beleidsstuk, bijvoorbeeld. En dat is ook prima, denk ik, in die context. Er zijn ook mensen met een beperking die dat zelf veel prettiger vinden.

Mijn eigen partner heeft liever *person first language* dan *identity first language*, bijvoorbeeld. Maar er zijn ook heel wat activisten die veel meer van die *identity first language* zijn. Die ja, dat je 'gehandicapten' zegt. En ik vind dat zelf eigenlijk ook wel prettig, dat je wel die handicap op de eerste plek zet en inderdaad trots uitdraagt. Zoals je ook niet zou zeggen van: 'Ja, ik ben inderdaad een persoon met vrouwelijke geslachtskenmerken of ik ben een persoon die ook wel met vrouwen slaapt en ook met anderen.'

Dan wordt het allemaal heel ingewikkeld.

In mijn hoofd is het ook altijd moeilijker om een soort emancipatiebeweging daar dan achter te scharen, als het woord zelf al zó voorzichtig moet zijn, om aan te raken waar het eigenlijk over gaat. Zo: 'I'm a woman, hear me roar.' Of zo, dat is een slagzin. Zo: 'Ik ben een persoon met een beperking en hear me roar...' Dat voelt...

NYD Ja, ik snap wat je bedoelt.

ANAÏS Al veel moeilijker om je daar zo achter te scharen.

ML Is het niet ook zo dat, zeg maar, als je zelf die beperking of die handicap hebt, dan mag je uiteraard gewoon zeggen...

ANAÏS Wat je wilt.

ML Ja, wat je wilt. En iemand anders moet daar, iemand die dat niet heeft, die moet daar voorzichtiger mee zijn. En misschien eerst vragen wat je prettig vindt, of dan vind ik... Denk ik dat *person first* wel gewoon veiliger is.

ANAÏS Het komt als een neutralere term over, en vandaar dat ik ook niet zeg van: 'De overheid moet nu onmiddellijk over crips en gehandicapten beginnen te schrijven.'

ML Dat zou heel raar zijn, toch?!

ANAÏS Dat is ook de context waarin dat jargon thuis hoort. Natuurlijk als je van mens tot mens een gesprek hebt, is het altijd wel prettiger om te vragen van: wat hoor jij graag? En een van de moeilijkheden die ik heb zowel met handicap - hoewel dat wel ook een beetje een volksetimologie is, verschillende volksetimologieën zelfs, we zijn er nooit echt helemaal goed uitgekomen in het onderzoek waar het nu precies vandaan komt, er zijn zo verschillende verhalen die de ronde doen - maar het is een beetje toch een term die van onderop gegroeid is, maar over het algemeen zijn onze termen, termen die oftewel medisch zijn of administratief zijn of die door een bureaucraat bedacht zijn, in internationale organisaties uitgestippeld zijn. En ik denk dat het goed is dat we die termen hebben om over ons lichaam te praten in een medische context of in een beleids- of administratieve context. Maar er zijn ook nog zoveel andere contexten waarin ik gehandicapt ben en dan vind ik het heel raar dat ik alleen maar medische of administratieve taal heb om over mijzelf, mijn identiteit, mijn lichaam te spreken. Beetje hetzelfde verhaal dat we vaak hebben over vagina, dat is eigenlijk een heel medisch woord. Kunnen we niet een leuker woord dan dat bedenken? Piemel is zo'n gezellig woord, dat is zo kameraadschappelijk, maar piemel en kut ofzo, dat klinkt dan al meteen veel harder. Dus die discussies van hoe kun je jezelf iets eigen maken als je er alleen medische taal voor hebt om het te beschrijven. Ja, dat heb ik met handicap ook. En dat komt in het boek ook heel erg naar voren, zeker tegen de tweede helft van het boek, want ik begin het boek behoorlijk academisch. Ik was er ook van overtuigd dat ik weer essays ging schrijven die voornamelijk op academisch onderzoek leunden, en dat is ook zo voor een stukje. Maar in de loop van het boek gebeurt er van alles, wat hetzelfde is als wat er met mij gebeurt is tijdens het schrijfproces. Ik krijg namelijk een burn-out en ik krijg ook een partner met een beperking. En ik kom zeker met die partner met een beperking, bots ik zo op de limieten van wat kan ik maar zeggen over mij en over mijn lichaam en over

het lichaam van mijn partner als ik alleen maar de taal van een dokter heb om onze lichamen te beschrijven in zo'n verliefde, poëtische, erotische context. Welke taal heb ik dan om over ons te spreken?

NYD Ja, en die taal heb je nooit meegekregen?

ANAÏS Nee, die vond ik ook nergens. Dus ik heb zelf dan een beetje gezocht naar ja, hoe kunnen wij elkaars lichaam dan beschrijven? Zonder dan in neologisme te vervallen, want dat wordt soms ook wel heel snel suffig ofzo, dat je dan zo woorden gaat verzinnen ofzo. Dat vind ik soms wel een moeilijke. En een van de woorden die ik wél heb en die ik ook gevonden heb bij andere activisten, vrienden met een beperking, is dan het woord crip. Wat ik zelf een heel mooie term vind die nog niet zo heel ingeburgerd is. Ik heb het idee in Nederland een beetje meer dan in Vlaanderen al. En dat is ook weer zo'n term waarvan je zegt: ja loop nu niet over straat en noem iedere persoon met een beperking die je ziet, hallo crip, hoe gaat het met jou? Het is een beetje een eigen term, een geuzennaam ook.

ML Ik vind hem ook heel cool wel, het heeft iets cools.

ANAÏS Ja het is echt een beetje als een tegenhanger van queer in die zin. Ik eigen mij, dus in die zin ook een geuzennaam, zoals queer ook een geuzennaam is, een soort scheldwoord dat ooit op mij afgevuurd is, dat eigen ik mij toe. Crip komt van cripple, van kreupele. Want dat kan mij geen pijn meer doen. Ik belichaam dat al, dus je kunt het niet gebruiken om mij mee te steken ofzo. Het is eigenlijk een woord dat in het handicapsactivisme ontstaan is, vooral in de VS, in het Verenigd Koninkrijk, in de jaren 70, jaren 80. Maar je ziet het bijvoorbeeld ook gebruikt worden in Duitsland in de jaren 70 en 80. Daar heb je *kruppelgruppen* die zichzelf krups noemen. Dat is ook breder dan dat. Je hebt bijvoorbeeld ook een traditie onder zwarte bluesmuzikanten die zichzelf crippled noemen bijvoorbeeld. En die naam ook uitdragen.

Er zijn ook bepaalde Afro-Amerikaanse cripactivisten die zo die legacy daarnaar terugplooiën, naar die bluesmuziek. En ik vind dat eigenlijk een heel schoon woord, net omdat het zo van onderop gegroeid is, omdat het is niet een term is die mij van bovenaf opgelegd is, van zo hoor jij naar jouw lichaam te kijken. En die mij ook echt een beetje het groepsgevoel geeft, want ik kan mij en samen met mijn andere crips...

NYD Ja, en het activismegevoel van let's go.

ANAÏS En het activismegevoel van, ja, iemand die Crip is of die zich als Crip identificeert, zie

je handicap als een politieke identiteit ook, niet als gewoon een medische aandoening die je hebt of een sociale positie die je toegekend wordt door de samenleving, maar als een politieke identiteit waardoor je je ook politiek kunt gaan organiseren en zoals we het daar net ook over hadden, die ook van een stukje gaat over heel goed nadenken van: ja wil ik wel genormaliseerd worden? In hoeverre wil ik mijzelf zo goed mogelijk een 'normaal', tussen aanhalingstekens, persoon maken

ML onzichtbaar bijna,

ANAÏS om maar mee te kunnen draaien in de samenleving. Moet ik doen alsof ik geen beperking heb om te kunnen meedraaien in de samenleving. En crip zal zich daar altijd tegen verzetten, zal altijd net de schoonheid ook vinden in niet tot de norm behoren en een lichaam of een geest hebben die niet tot de norm behoort.

NYD Maar is dat dan hoe jij je altijd al erin hebt gestaan?

ANAÏS Goh, het woord Crip was mij niet vanaf mijn geboorte aangeboden.

NYD Nee, nee, nee.

ANAÏS Dat is natuurlijk altijd een proces. Ik denk dat een van de fundamentele ervaringen voor veel mensen met een beperking is, dat ze zichzelf in niets gespiegeld weten. Ik schrijf in het boek ook in het hoofdstuk Verbeeld over mijn kindertijd. Ik probeer terug na te denken over hoe ik als kind en ook wel als tiener mijzelf in iets gereflecteerd zag. In kunst, of in film, of in beeldhouwwerken, of in tekeningen en dat is toen, zeker in de jaren 80 en de jaren 90, dat er helemaal niets was. Dat ik mezelf gewoon nergens tegenkwam en dat er tegelijkertijd heel veel op je geprojecteerd wordt. Dus die dubbele ervaring van geen enkele reflectie, ik zie mezelf nergens weerspiegeld, maar tegelijkertijd wordt er heel veel op mij geprojecteerd door andere mensen en leggen andere mensen constant dingen bij mij over wat het zou betekenen om een handicap te hebben. Van, oh inderdaad, wat ik net al zei, een tragedie, een inspiratie, moet wel heel erg moeilijk zijn. Of het idee van overcompensatie, van: jij zal dan vast wel heel slim zijn, en dat is je dan gegeven omdat je maar één hand hebt. Werd dan heel vaak gezegd

ML *sarcastisch* Zo werkt het.

ANAÏS Ja, dat is inderdaad hoe dat ding werkt. En ook de kaders om naar jezelf te kijken, die worden aangereikt door dokters, of door de ouders, of door school. Gaan heel vaak uit van, langs de ene kant heb je zo het kader van het gemis, want er mist iets aan jou en daarom moet je dus iets compenseren, want er mist iets dus er moet dan ergens iets anders gecompenseerd worden, of het kader van die normalisering, van goh, er is misschien wel een plekje voor jou in de samenleving als je maar probeert zo normaal mogelijk te zijn. En dat is niet alle mensen met een beperking gegeven, ik heb het soort van beperking, wat de onderzoekster Tanya Titchkosky de abled-disabled noemt, de gehandicapte die met enige ondersteuning of wat extra hulpmiddelen of een extra toelage wel nog, dus aanhalingstekens 'productief' kan mee zijn in de samenleving, en dus vanuit het beleid gedacht, de moeite is om te integreren. En dan heb je de andere mensen met een beperking die moeilijker integreerbaar zijn volgens dat gedachtegoed en die vaak echt aan de zijkant van de samenleving belanden. Die vanaf de geboorte al niet naar een gewone crèche kunnen gaan, omdat hun lichaam is veel te lastig of hun geest is veel te lastig om bij andere kinderen in een crèche te zitten, die naar het bijzonder onderwijs gaan en die vanaf het begin af aan eigenlijk beetje tot elkaar veroordeeld worden onder andere mensen met een beperking en aan de zijkant van de samenleving staan. En dan heb je zo die abled-disabled zoals ik, die vaak zo de... ze noemen dat zo de uitzonderlijke gehandicapten zijn, van: ik ben hier de enige, ik ben de enige op de universiteit, ik ben de enige op mijn school, ik ben de enige op de uitgeverij, en omdat ik die eenzame gehandicapte ben, moet ik dan ook die uitzonderlijke gehandicapte zijn. Dus dat is dan een beetje normalisering to the max ofzo, van: ik ben niet alleen zoals jullie, ik ben zoals jullie, maar dan nog een keer... Beter. Nog beter, met nog 10% erbij. Dus dat is wat mij aangeboden is geweest, heel kort, heel weinig, of dingen waar ik eigenlijk niet echt iets mee kon. En dan moet je op een gegeven moment proberen om zelf betekenis aan dat lichaam te gaan geven. En dat is natuurlijk niet op 1, 2, 3 gekomen ofzo, om andere verhalen te vinden over wat het betekent om in een lichaam met een beperking te leven. Dat is niet zo vanzelfsprekend. Het leven is mij nooit voorgeleefd door iemand. Ik zag niemand in mijn omgeving met dezelfde beperking als ik, of met een beperking tout court, waarnaar ik kon kijken en denken, ah ja, oké, jij pakt dat zo aan, of je staat er zo in, of jij praat zo over jouw lichaam, of als je dat tegenkomt, dan reageer je daar zo op. Ik heb dat altijd zelf moeten uitvoeren.

ML Ik vond dat ook wel een rake zin. Dan zeg een bevriend iemand van jou zegt ook dat volgens de cijfers 1 op de 5 mensen een beperking heeft... en 1 op de 10 een chronische ziekte. Dus als je niet de hele tijd mensen met een chronische ziekte of een beperking tegenkomt, dan kan dat eigenlijk niet.

NYD Er gaat dus iets mis als dat niet gebeurt...

ML Als je het gevoel hebt dat je alleen bent daarin, want dat ben je dus eigenlijk niet.

ANAÏS Nee, dat is het paradoxale van die situatie, dat er heel veel mensen met een beperking zijn in de samenleving en dat je ook vaak helemaal alleen bent als persoon met een beperking. En dat is natuurlijk omdat er heel vaak een soort, ik noem dat altijd, een de facto segregatie plaatsvindt in de samenleving. Als je je door Amsterdam wandelt en je ziet inderdaad niet voortdurend mensen met een zichtbare beperking, dat zijn niet alle mensen met een beperking uiteraard, maar het zijn er ook wel best wat, ja dan is er iets mis. Je zou die eigenlijk overal waar je komt voortdurend moeten zien en dat is helemaal niet het geval natuurlijk. Dat is een beetje een kanarie in de koolmijn, van, er loopt hier iets ontzettend mis in de samenleving. Mensen met een beperking zijn er gewoon niet, terwijl het er zoveel zijn.

ML Maar ze worden dus weggezet of verdwijnen in, in de samenleving.

ANAÏS Ja, door die segregatie zoals ik al net beschreef, dat je van kleins af aan apart wordt gezet aan een aparte school, een aparte werkplaats, maar ook gewoon door de toegankelijkheid van de samenleving. En als je hier in Amsterdam in het centrum wil zijn, ik ken Amsterdam iets minder goed dan de Vlaamse voorbeelden, maar ik vermoed dat veel van dezelfde dingen zullen gelden. Ja, dan worstel jij met liften die kapot zijn, met straatjes, met kasseien, met ontoegankelijke horeca en ga zo maar door. En op den duur geef je het ook gewoon op om naar hier te komen. En blijf je dan maar thuis of zoek je dan maar op je internet je peers. En een van de andere moeilijke dingen vind ik altijd is dat heel veel mensen die volgens die overheidsdefinities eigenlijk een beperking hebben, dus die 1 op 10 mensen met een chronische ziekte of 1 op 5 mensen met een beperking, zich eigenlijk helemaal niet identificeren als persoon met een beperking.

Er is zo'n Engels onderzoek waarbij dat in de UK is nagekeken, van mensen met een beperking volgens de definities van de overheid daar. Minder dan de helft daarvan ziet zichzelf als persoon met een beperking, of zou zichzelf zo benoemen, of zou zeggen, ah ja, ik ben gehandicapt, of ik heb een handicap. Terwijl ze dat eigenlijk wel zijn. En ik vind dat wel heel inzichtvol. Ik denk dat er weinig andere minderheidsgroepen zijn waarbij je dat soort cijfers zou zien van de helft van de queer personen zegt niet dat ze queer zijn of misschien in bepaalde contexten niet maar in andere contexten wel. Dus dan merk je hoeveel stigma er eigenlijk aan de identiteit is.

ML Ja. Je wilt het niet zijn, je wilt niet...

NYD Je wil er niet bij horen bij die groep.

ANAÏS Nee, het is ook gewoon helemaal niet sexy om erbij te horen. Het is in de loop der jaren net iets sexier geworden: 'Ik ben een feminist', 'ik ben queer' ofzo. Dat kan je nog een bepaalde sociale status geven. Maar je als gehandicapt identificeren, doe je eigenlijk heel weinig voordeel mee in mijn ervaring. En dat zie je ook wel in onderzoek, merk je dat bijvoorbeeld op de universiteit studenten vaak nog aan disability disclosure doen. Dus gaan zeggen van ik heb eigenlijk een beperking, ik heb extra ondersteuning nodig, omdat ze vaak ook effectief ondersteuning krijgen. Dus dan staat er iets tegenover die disclosure van ik heb een beperking, daar kan ik stigma door ontmoeten, daar kan ik discriminatie door tegenkomen, maar ik krijg ook hulp en ondersteuning. Dus dan is er een soort afweging van, goh, het heeft enige zin. Hoe verder je op die academische ladder komt, hoe minder ondersteuning je kan krijgen en hoe minder mensen met een beperking er ook zijn, maar ook de mensen met een beperking die er wel nog zijn, zullen veel minder geneigd zijn als PhD-student, als postdoc, als professor, om uit de kast te komen als persoon met een beperking of om hulp te vragen, omdat het hen niks oplevert, behalve potentieel stigma en discriminatie. Dus waarom zou je het dan doen?

NYD Je bent ook de hele tijd aan het balanceren tussen... moet ik hier nu de zielige gehandicapten uithangen? Want bijvoorbeeld als je gekeurd wordt, als je wel ... geld, dan moet je opeens weer zielig en hulpeloos zijn. En in een andere situatie mag je weer juist helemaal niet laten zien dat je wellicht hulp nodig hebt, terwijl, weet je wel, mijn bril, dat vindt iedereen de normaalste zaak van de wereld.

ANAÏS Er heeft nog nooit iemand gedacht dat ik een fundamenteel ander soort persoon ben dan jij, omdat ik een bril draag. Maar met mijn hand is dat wel zo, terwijl ik misschien wel meer last heb van mijn ogen dan van mijn hand als ik zou mogen kiezen. Ik zou het wel heel fijn vinden als ik het goed zicht had, maar ik zou nooit kiezen voor twee handen.

NYD Oh ja, ja.

ANAÏS Op die manier. Ik denk dat dat zeker zo is, de hulp die mensen met een beperking krijgen, stigmatiseert. Dat is een ander soort hulp. Dat zetten we heel erg apart. Terwijl een bril dragen helemaal niet als stigmatiserend voelt. Dat maak je niet tot een ander soort persoon. Maar een wandelstok gebruiken maakt je dan wel een ander soort persoon.

NYD Dan kom je ook uit bij de vraag van: wat is gehandicapt dan überhaupt? Zijn we niet allemaal in zekere zin gehandicapt? En je schrijft ook over TAPS, dat we eigenlijk, de mensen die nog niet gehandicapt zijn, die zijn temporarily able-bodied people, want die worden uiteindelijk ...

ML Waarschijnlijk...

NYD Niet letterlijk iedereen, maar veel mensen zullen een handicap krijgen.

ANAÏS Ja, in handicapsactivisme wordt er vaak, dat is ook wel een beetje tong in cheek hoor, gesproken in plaats van over de mensen met handicap en mensen zonder handicap, over de mensen met handicap en mensen met nog geen handicap.

ML Ik vind dat echt briljant ook weer. Het is ook gewoon zo.

ANAÏS Ja, als je het privilege hebt om oud te worden, is de kans dat je een vorm van handicap krijgt zo enorm groot. Dus het is eigenlijk een ervaring die we allemaal kennen. Of dat ons allemaal... 'te wachten staat' klinkt alsof dat zo'n dreigement is en zo bedoel ik het zeker niet, maar die onderdeel uitmaakt van het leven, ik zal 't zo zeggen

NYD Dat is het, ja.

ANAÏS En ik vind dat soms ook wel moeilijk, want we hebben zo een definitie van handicap die heel erg gaat over een minderheidsgroep, want dat is een soort groepje apart met een ander lichaam, of die neurodivers zijn, of een ander soort geest hebben. En dan heb je de gewone mensen. En die minderheidsdefinitie van handicap klopt ook ergens, want ik word op een andere manier behandeld, ik maak andere dingen mee dan jij. En jij hebt misschien ook ervaringen van gehandicapt zijn, je hebt misschien een burn-out gehad, dat kun je ook zien als een ervaring van *disablement*, als tijdelijk gehandicapt zijn. Maar je wordt niet weggezet door de samenleving als iemand met een beperking, je moet niet als kind elk jaar naar de keuring om te zien of je nog een handicap hebt. Dus als persoon met een handicap krijg je een sociale positie toegewezen die niet iedereen toegewezen krijgt. En als je dan spreekt over handicap als een veel bredere categorie, loop je zo soms het gevaar om te verzanden in mensen die zeggen: 'Ja, ik heb mijn rechterarm ook eens gebroken, dus ik weet hoe het is om gehandicapt te zijn, want toen kon ik ook mijn veters niet goed strikken!'

* instemmende geluiden*

ANAÏS En die ervaring van die handicap bestaat natuurlijk uit heel veel meer van dan je veters niet goed kunnen strikken ofzo.

ML Maar toch heb je het bij het woord handicap wel het idee dat je weet wat het is. Maar als je jouw boek leest, en als je erover na gaat denken, dan is het niet vast te pinnen wie er dan wel en wie er dan niet onder vallen.

ANAÏS, Nee! Ik probeer in een boek ook echt zo laagje per laagje af te pellen van: wat is een handicap eigenlijk? In elk hoofdstuk komt dat zo weer terug en wordt die definitie eigenlijk nog complexer. Omdat we inderdaad een soort gezondverstand-idee hebben van: een handicap, oh ja, dat is dan iemand in een rolstoel of iemand die blind is. Maar het is eigenlijk veel moeilijker en veel gelaagder dan dat. En zoals jij ook zei, er bestaan verschillende versies van dezelfde handicap in de samenleving, hè. Mijn handicap is tegelijkertijd, voordat ik geboren was een majeure misvorming, waardoor ik misschien niet geboren kon worden, omdat mijn leven zo zwaar zou zijn. Maar langs de andere kant: als je naar het diversiteitsbeleid kijkt, is het een 'lichte functiebeperking', waardoor ik toch makkelijk het integreren in de samenleving waard ben. Of inderdaad: als ik solliciteer op een job, dan moet ik laten zien hoe hyperfunctioneel ik wel niet ben, dat ik alles kan wat een ander ook kan, en misschien beter ook nog wel - allee, bést beter ook nog wel. Maar als ik een uitkering wil krijgen, ook al heb ik diezelfde beperking, dan moet ik een heel ander script van handicap volgen. Dan moet ik laten zien dat ik hulpeloos ben, en weerloos, en heel eenzaam, en geen vrienden heb. Dingen waarvan je denkt: doet dat er eigenlijk toe om die aangepaste fiets te krijgen die ik nodig heb? Dat ik ook geen vrienden heb, moet ik dat dan vertellen?

NYD Ja, dat is natuurlijk heel raar! En het is ook heel raar dat iemand met vrijwel dezelfde beperking op een andere manier - ze noemen dat afkeuren dan toch?

ANAÏS Ja

NYD Afgekeurd wordt met een ander percentage, terwijl je allebei die aangepaste fiets nodig hebt. Dat is toch..??

ANAÏS Ja, ik bespreek in het boek een voorval, want ik ken iemand die dezelfde beperking heeft als ik. En ik ben heel braaf geweest bij verschillende van die keuringen: ik heb heel netjes het script gevolgd, waarvan ook heel veel mensen met een handicap weten: ik moet dit script volgen. Dit is het script van een 'terecht gehandicapte' dat de overheid hanteert. En ik heb dat netjes gevolgd. Ik voel me daar dan ook heel vies over, want het lijkt alsof je een soort toneelstukje speelt. Ik vind het ook heel vergelijkbaar met vrienden van mij die trans zijn, en om toegang te krijgen tot medische hulp, doen zij ook heel vaak een soort script van wat het is om trans te zijn, waarvan ze weten dat dokters en psychologen denken: als je trans bent dan dacht je al vanaf je derde: 'ik ben eigenlijk een meisje en ik speel liever met poppen'. Terwijl dat script niet per se past, maar iedereen die trans is gaat dan dat script bevestigen. Want dan krijg je toegang tot de hulp waar je recht op hebt.

ML En terecht ook natuurlijk, want je moet ook gewoon voor jezelf zorgen.

ANAÏS Ja, en je merkt dus als je niet aan dat script voldoet, dat je vaak buiten de boot valt en dat je hulp niet toegewezen krijgt, die je even hard nodig hebt als een ander. Dat is weer een van die projecties ook, die van heel jongs af aan bij je gelegd wordt, van: kijk, je moet op deze manier handicap vertolken. En ik heb het er in het boek ook over dat ik soms zo niet goed weet welke vorm van handicap ik nu moet vertolken: Moet ik nu die hyperfunctionele gehandicapte zijn? Moet ik nu die hulpeloze gehandicapte zijn? Ik moet die inschatting maken in elke situatie van: welk script van handicap moet ik hier vertolken om te kunnen krijgen wat ik nodig heb in de samenleving?

NYD Ja, doodvermoeiend.

ML Dat eeuwige wantrouwen dat je dan ook krijgt dat je moet bewijzen dat je gehandicapt genoeg bent. Ja, nee, doodvermoeiend. Klinkt echt doodvermoeiend.

NYD Over dat hyperfunctioneel zijn, heeft dat ook te maken met de burn-out die jij kreeg? Koppel je dat aan elkaar?

ANAÏS Ik koppel dat wel aan elkaar. Je kunt dat natuurlijk nooit bewijzen ofzo, van welk aandeel heeft een handicap dan gespeeld in die burn-out? Mijn broer heeft ook een burn-out gehad, die heeft geen handicap. Misschien heeft het meer met onze opvoeding te maken dan met de handicap, wie zal het zeggen?

gelach

ANAÏS Maar voor mezelf heb ik dat er wel aan gekoppeld, vertrekkende vanuit dat normaliseringsdenken of dat idee van 'je moet dan overcompenseren', wat je heel erg is aangebracht door de samenleving. En ik kón dat ook, of ik heb dat heel lang gekund. Ik heb heel lang zo kunnen bewijzen van: goh, ik heb wel een beperking, maar mijn leven is toch wel heel wat spannender dan dat van jullie allemaal. Want kijk eens wat ik allemaal doe en naar hoeveel landen ik reis en hoeveel geliefdes ik wel niet heb en op welke podia ik allemaal met mijn verhaal sta.

NYD Toch ook wel een soort trots daar wel echt uit halen?

ANAÏS Ja, en ik deed dat ook niet bewust. Het was niet dat ik dacht van: ik zal nu eens mijn handicap overcompenseren ofzo. Maar als ik dat nadien terug bekijk dan denk ik: ja, er zit wel een soort neiging tot het hyperfunctionele in, omdat het ook nodig is en ik denk dat dat ook een terechte inschatting is. Ik denk dat dat een terechte manier is van jezelf te beschermen, want als de definitie van handicap is dat je een verminderd functioneren hebt,

zoals de overheid het zou definiëren, en als dat vermindert functioneren ervoor zou je dat je gediscrimineerd wordt, hoe kun je jezelf dan beschermen tegen discriminatie?

ML Ja, precies

NYD Ja, dat is een heel simpele som

ML Door over te compenseren, ja. Want ja, je wil niet minder waardevol zijn.

ANAÏS Nee! En ik gebruik ook het voorbeeld in het boek van een sollicitatie die ik ooit had en waar ik nadien van achter de schermen hoorde van een andere collega dat er gezegd was van: 'Goh, we hebben toch wel wat vragen om dat gehandicapt meisje aan te nemen' - het ging over een onderzoeksbaan-, 'want zij kan misschien niet zo snel typen als iemand anders. Dus ze moet dan wel die schriftelijke proeven even snel getypt hebben als een ander.' Terwijl dat natuurlijk... ik solliciteerde niet als typiste, de snelheid van mijn typen deed er eigenlijk niet zo heel erg toe. Je had ook als werkgever vanuit een instelling kunnen vertrekken van: 'Hoe kunnen we ervoor zorgen dat jij goed op je werk kan functioneren, kunnen we met spraaktechnologie werken, kunnen we een eenhandig toetsenbord kopen?' Maar de insteek was dan toch: 'je bent eigenlijk een risico-investering in deze hyperproductieve omgeving'. En dan kom je natuurlijk uit bij: ik moet ervoor zorgen dat ik even snel typ als een ander. En ook: ik moet inhoudelijk eigenlijk ook de beste zijn, want als ik maar ergens een steek laat vallen, staat het excuus onmiddellijk klaar om mij niet aan te nemen, maar om de tweede kandidaat op de lijst aan te nemen.

NYD Ja, er is ook weer heel veel overlap van validisme met racisme, met seksisme. Maar het lijkt wel zo dat validisme veel meer *out in the open* aanwezig kan zijn, dus dat dit dus gewoon een gesprek is blijkbaar...

ML Nou, dat mensen dit normaal vinden om het hierover te hebben! Van: 'oh ja, nou die gehandicapt, logisch dat je daarover nadenkt als risico'.

ANAÏS Ja, ik heb dat gevoel. En ik heb dat gevoel ook zelfs in heel open-minded, progressieve kringen, want de mensen bij wie ik solliciteerde voor dat gesprek waren allemaal mensen die zelf met gender en diversiteit bezig waren. Dus het was niet dat ik in een soort in een heel conservatief departement aan het solliciteren was, helemaal niet. En ook zij vinden dat moeilijk om handicap als deel van die diversiteitsparaplu te zien. We hebben allerlei verschillen die we kunnen zien als verschillen die tot de menselijke variatie behoren, of dat nu over huidskleur, culturele achtergrond, over gender, over seksuele oriëntatie gaat. En er zijn genoeg mensen die dat nog niet als diversiteit beschouwen, maar de meeste mensen, zeker in progressieve kringen wel. En handicap. Daar staan we nog

altijd heel tweeslachtig tegenover. Van: Is dat eigenlijk een vorm van diversiteit? We weten wel ergens dat we dat niet bij naam niet zo mogen noemen. Je mag niet zeggen van: 'die sukkel zonder arm gaan we niet aannemen', dat weet je ergens ook wel. Het zal ook niet op die manier ooit geformuleerd worden, of er zal ook geen spoor op papier zijn waarin je dat kan terugvinden. Maar er blijft een soort ambiguïteit van: is dat eigenlijk een vorm van diversiteit of is dat toch gewoon maar een vorm van minderwaardigheid? Dan een vorm van fysieke, psychische, verstandelijke minderwaardigheid en is het ook iets dat we moeten verhinderen dat het voorkomt in de samenleving? Moeten we ervoor zorgen dat er zo min mogelijk mensen met een beperking in de samenleving zijn? En dat is ook in het boek, denk ik, mijn verkenning, ik als persoon met een beperking: wat moet ik met een wereld waarin ik niet vanzelfsprekend thuis hoor, waarin je ergens voelt dat er toch nog altijd door heel veel mensen die afweging gemaakt wordt van: ja oké, je mag er wel bij, maar het is niet echt een vorm van diversiteit en we zijn er niet helemaal aan uit of mensen met een beperking eigenlijk wel tot de samenleving behoren en als we onze ideale samenleving in de toekomst voorstellen, of daar dan heel veel mensen met een beperking in rondlopen, of dat die misschien net helemaal verdwenen zijn uit de samenleving.

NYD Daarop aansluitend, je eerste hoofdstuk, daar zit een dialoog in wat denk ik heel erg veel tot denken aanzet bij mensen. Er komt een vriendin bij jou je huis binnenstormen, en zij begint te ratelen over prenatale *screening* die ze gehad heeft en dan stelt zij jou de vraag of dat verraad is. En over dit onderwerp hebben we een brief binnengekregen, waarvan jij voor de uitzending zei: 'Nou, bijna ongelooflijk! Heb je dit zelf bedacht?'

ANAÏS Ik geloof nog altijd niet dat jullie hem zelf niet geschreven hebben!

NYD Deze brief kwam dus, we hadden jou al gepland, Anaïs, om deze aflevering op te nemen. En toen kwam die binnen. En het is dus een echte persoon, het is een echte brief!

ML En wij dachten: PHOEEEE. En ik ga hem nu voorlezen.

ND Ja. Laten we er nu even in duiken.

ML *leest tekst hieronder voor*

Hallo awesome vrouwen,

Ik ben nu zwanger en ben daar heel blij mee. Over een tijdje komt de NIPT test er weer aan, waarbij er gekeken wordt naar of de foetus bepaalde afwijkingen of aandoeningen heeft. Dit kunnen levensbedreigende of pijnlijke aandoeningen zijn, maar ook aandoeningen waar goed mee te leven is zoals het syndroom van Down.

Nu heb ik zelf ook een beperking, en juist daarom hoop ik dat ik geen kindje krijg die vanaf het begin een zeer sterke zorgbehoefte heeft. Hoe kut het ook is om dat te zeggen. Door mijn verminderde energie weet ik niet of ik dat zou kunnen dragen, of in elk geval niet ten koste van al het andere in mijn leven. Maar om alleen in zo'n situatie voor abortus te kiezen voelt enorm validistisch. Dan mag dat kindje er bij voorbaat al niet zijn.

Hierdoor lijkt het alsof ik validisme richting mezelf (alles maar moeten kunnen) afweeg tegen validisme tegen het ongeboren leven. Het doet een beetje denken aan de discussies over abortus ("pro" wiens leven ben je?). Je zou ook kunnen zeggen: zoek dan maar hulp bij de zorg voor je kindje. Maar dat klinkt hetzelfde als mensen die zeggen dat je sowieso beter hulp bij de zorg kunt zoeken dan een abortus ondergaan.

Zelf heb ik geen idee welke keuze ik zou maken, maar ik ben benieuwd naar jullie gedachtes hierover.

*Veel liefs
Judith*

NYD ...die echt bestaat.

ML Die echt bestaat, en een echte luisteraar is!

NYD Ik zal je zo de mail laten zien! Ja, wow, maar deze brief sluit zo aan op wat je schrijft in het boek.

ANAÏS Ja, echt ongelooflijk. En ik ben eigenlijk heel blij dat die brief er is, omdat dit wel gesprekken zijn waarvan ik vind dat we die in het feminisme veel te weinig hebben.

NYD Ja!

ANAÏS En dat kaart ik ook aan in het boek. Dat we in het feminisme, of in het westerse feminisme van vandaag de dag, een soort makkelijke pro-abortushouding aannemen. En selectieve abortus op feutussen met een beperking maakt daar dan deel van uit, waardoor heel veel vrouwen met een beperking, en andere mensen met een beperking die kinderen krijgen, zich toch een beetje ambigu tegenover dat feminisme voelen. En dat zie je ook als je naar de geschiedenis van het feminisme gaat kijken, zowel in eind 19e, begin 20e eeuw, als je de eerste soort strijd voor de productieve rechten ziet. Dan merk je dat eugenetische

argumenten door feministen gehanteerd worden als een manier om reproductieve rechten erdoor geduwd te krijgen. Margaret Sanger, de foundress van *Planned Parenthood*, die vaak naar voren wordt geschoven als een groot icoon van de geboortebeperkingsbeweging, die heeft, als je dat opzoekt, heeft echt zo artikels geschreven over 'de grootste dreiging voor de westerse samenleving is de degeneratie van alle doven en imbecielen die zich allemaal maar aan het voortplanten zijn, en dat is een grote uitdaging voor onze tijd. En daarmee kunnen we mensen overtuigen dat vrouwen het recht moeten hebben op anticonceptie of op abortus, want anders gaan al die mensen zich maar ongebreideld voortplanten, en iedereen die intelligent en fit is, gaat zich dan ook voorplanten, en dan is het einde der tijden natuurlijk nabij'. Dus we hebben die geschiedenis. En je ziet die geschiedenis ook in het tweedegolfsfeminisme van de jaren '60, jaren '70, jaren '80. Dagmar Herzog, dat is een Duitse historica, heeft daar een heel mooi boek over geschreven over *eugenics in post-nazi Europe*. En zij gaat kijken naar hoe feministen in die tijd het recht op abortus beargumenteerd hebben en daar zie je heel veel eugenetische argumenten ook weer in terugkomen. Zoals bijvoorbeeld het idee, - ja dat is eigenlijk wel een mooie gespreksopener voor de abortusdiscussie - het idee 'dat foetussen met een beperking geaborteerd moeten of mogen worden, dat zal voor veel mensen veel vanzelfsprekender zijn, daar zullen mensen veel meer sympathie voor kunnen hebben. Maar ja: een vrouw moet toch niet verplicht worden om een kind met een beperking te krijgen, en misschien is dat een weg waarlangs we dan het recht op abortus gaan kunnen openbreken en uitbreiden'. Dus je hebt heel die erfenis binnen het feminisme, en daar wordt eigenlijk vandaag de dag ook heel weinig over gesproken. Omdat, als we nadenken over die selectieve vormen van abortus, dat er een heel grote angst heerst van: 'Ja maar als je dat in het gesprek brengt dan gaan we sowieso ergens op een plek eindigen waar er weer aan het recht op abortus gemorreld zal worden. En we zitten in een tijd waarin er wereldwijd al genoeg aan het recht op abortus gemorreld wordt. Dus laten we maar voorzichtig zijn en die discussie net niet aangaan'. Maar als feminist met een beperking is dat voor mij heel ingewikkeld.

ML Ja, dat kan niet.

ANAÏS Ja, dat is voor heel veel feministen met een beperking heel ingewikkeld. Want langs de ene kant ben ik een groot verdediger van het recht op abortus, en langs de andere kant heb je het feit dat we selectieve abortus uitvoeren op foetussen met een beperking, en dat dat eigenlijk het enige kenmerk is waarbij we dat doen. Het feminisme zelf ijvert tégen selectieve abortus op bijvoorbeeld vrouwelijke foetussen. Zoals dat helaas op sommige plekken in de wereld nog steeds gangbaar is, dat het gebeurt. Dus ook het feminisme zelf ijvert eigenlijk al tegen bepaalde vormen van abortus in. Maar niet als het over beperking gaat. En ik vind dat zelf heel moeilijk en ik vind daarom ook schoon dat deze brief hier ligt,

omdat dat alles in al zijn complexiteit laat zien. Ik heb niet zoiets van: 'dat moet dan niet kunnen, en die tests moeten allemaal afgeschaft worden!'. Het is absoluut geen zwart-wit discussie, maar ik vind wel dat we de vraag moeten beginnen stellen van: 'Hoe komt het dat we het zo vanzelfsprekend vinden dat beperkt leven selectief geaborteerd mag worden? En wat vertelt dat aan mij en andere mensen met een beperking, dat er een soort keuze, een afweging gemaakt wordt die bij andere kinderen, bij andere foetussen niet gemaakt wordt?'

ML Ja, want je zei het net al, als er uitkomt uit zo'n test dat dat kindje de handicap heeft die jij hebt, dat zou genoeg zijn om een kindje te mogen, te kunnen aborteren?

ANAÏS Ja, aborteren mag natuurlijk sowieso, maar ik weet niet precies hoe de regelgeving in Nederland in elkaar zit, moet ik eerlijk zeggen. Dus daar kan ik mij in vergissen, maar in België mag je foetussen waarbij een, wat dan een majeure misvorming genoemd wordt, maar er is eigenlijk geen definitie van wat een majeure misvorming is. Dus de arts en de ouders beslissen daar gezamenlijk over, waardoor een handicap als de mijne ook als een majeure misvorming gezien kan worden. En dan mag je je kind aborteren na de wettelijke termijn voor abortus. Dus voor foetussen met een beperking is er eigenlijk een ongelimiteerde abortustermijn. Dus technisch gezien kan dat tot vlak voor de zwangerschap, dat gebeurt natuurlijk zo goed als nooit, maar je hebt dus een heel andere wettelijke situatie dan bij andere foetussen.

ML Dat is zo groot. Dat is zo groot!

ANAÏS Ja, en dat is ook iets dat heel veel mensen zelfs niet weten. Als ik daarover vertelde, zeiden mensen van maar ja tegen de tijd dat je die test doet, dan is de abortustermijn toch al voorbij eigenlijk. Maar die ligt voor foetussen met een beperking is net helemaal anders.

NYD Ja, en wat ik zelf ook niet wist, wat dan zeg maar soort van, wanneer is het kindje gehandicapt genoeg ofzo, daar had ik zelf ook nooit over nagedacht. En als jij dan schrijft dat ook bijvoorbeeld een kindje met een hazenlip, dat dat in België dan dus voorbij die termijn zou mogen, en dat er dan ook nog een gendered vlak overheen ligt eigenlijk van, een meisje met een hazenlip, ja dat vinden we dan zo eigenlijk zelig. Want ja..

NYD en **ML** Dan voldoe je nooit aan de schoonheidsideaal.

ANAÏS Ja, vandaar dat het natuurlijk ook al helemaal een feministische vraag is, omdat er ook gegenderde aspecten in zitten. Het gaat niet alleen maar over vooroordelen tegenover handicaps. Er zitten ook klasse aspecten in bijvoorbeeld die erin meespelen.

ML Ja, want jij schrijft ook dat de rijke witte mensen, in de VS, eerder de neiging hebben om een kindje te laten aborteren omdat het dan niet in het toekomstbeeld past eigenlijk.

ANAÏS Terwijl je net zou kunnen zeggen dat zijn de mensen die meer sociaal en financieel kapitaal hebben om inderdaad bijvoorbeeld zorg in te huren of voor ondersteuning te zorgen. Zij zijn net meer geneigd om toch een abortus toe te passen, omdat het inderdaad niet in het zelfbeeld van die klasse past om een kind met een beperking te hebben, waarin dat fitte lichaam of die fitte geest toch een soort uithangbord is van onze status, van wie we zijn. En gender speelt daar ook een rol in, dat is eigenlijk een onderzoek dat ik beschrijf in het boek, waarbij een filosoof specifiek is gaan kijken naar wat zij kleine beperkingen noemt. Ik vind zo dat onderscheid tussen lichte en zware beperkingen altijd moeilijk. Activisten met een beperking waarschuwen daar ook een beetje voor, van dat zo heel de tijd te benadrukken, omdat je dan mensen met een zware beperking eigenlijk heel de tijd aan de kant schuift.

NYD Dat je dan eigenlijk de hele tijd zegt, oh maar dat is wel oké.

ANAÏS Ja, met zo'n erge beperking als die van jou is het logisch dat jij het er niet bij houdt, maar ik met mijn lichte beperking, mij wil je toch wel in de samenleving hebben.

NYD Heel solid point om te maken.

ANAÏS Dus daar moet je een beetje mee oppassen. Maar in dat gedachte-experiment vind ik het wel interessant, omdat die filosofe het doet om eigenlijk het soort denkbeelden dat we meestal neerzetten om te beargumenteren waarom wil je een foetus met een beperking niet ter wereld laten komen. Namelijk, dat kind zal misschien een heel moeilijk leven hebben, zal mindere levenskwaliteit hebben, zal pijn lijden, de ouders zullen het moeilijk hebben, pijn lijden. Ja, dat geldt eigenlijk allemaal niet bij zo'n heel lichte beperking. Je hebt geen pijn, je hebt geen aftakeling, je hebt geen chronische ziekte, de ouders moeten niet allerlei extra zorg inschakelen. En zij zijn gaan onderzoeken, wat zijn de argumenten dan? Als die typische argumenten eigenlijk niet van toepassing zijn, wat zijn de argumenten dan? En dan merkten ze dus dat daar ontzettend gegenderde argumenten bij komen kijken, waarbij zo'n lichte handicap bij een jongen eigenlijk veel minder speelt, want dan is er toch het idee van ja, die kan nog altijd met zijn vrienden gaan voetballen met die hazenlip en later...

ML Chamant ook misschien

ANAÏS Ja, dat is best wel beperkt wat daar de effecten, functionele effecten van zijn. En bij een meisje zijn die functionele effecten natuurlijk ook beperkt, maar de cosmetische effecten zijn heel hoog. Met een korte arm of met een hazenlip zie je er anders uit en dan blijkt dat de ouders toch heel erg wakker liggen van zal een meisje dan wel aan een partner geraken, zal

ze wel van straat geraken, zoals ze zeggen in het dialect in het Vlaams. En dan merk je dus dat gender daar ook een grote rol in speelt en dan denk je, ja, dat zou feministen ook moeten aanbelangen. Als je merkt dat dat daarin een rol speelt.

NYD Zeker

ML Maar het is ook zo, je leest dat ook in de brief van Judith, het is zo'n groot iets ook om op je schouders te hebben liggen als degene die dat kindje gaat baren en dus die beslissing moet nemen.

ANAÏS Dat is ook ongelooflijk groot en ik wil in het boek ook helemaal niet individuele mensen met de vinger wijzen van goh dat mag jij dan niet doen of dat is de verkeerde afweging. Omdat, wat de onderzoeker Rayna Rapp zo mooi noemt, ouders zijn tot morele pioniers gebombardeerd. Waar vroeger een zwangerschap je overkwam en dan zag je wel welk kind er uit voortkwam, ben je nu een soort moreel pionier die de macht in handen heeft gekregen om te beslissen welk soort mensen we in de samenleving willen en niet en vaak op basis van welke informatie, vraagteken, want hoeveel mensen met een beperking ken je? Heb je enig inzicht van hoe zij leven? Zie je hen gerepresenteerd op televisie? Weet je hoe het is om door het bestaan te gaan? Of baseer je die keuzes op vooroordelen.

NYD Ja, voornamelijk vooroordelen.

ANAÏS Heel vaak.

NYD Voor heel veel mensen geldt dat.

ANAÏS Ja, en je ziet bij onderzoek ook dat dat vaak heel erg bestendig wordt in het medisch apparaat. Niet alleen uit onderzoek, maar ook gewoon uit anekdotes. Als je mensen spreekt, bijvoorbeeld bij een positieve downtest ofzo, dat zij heel erg toch zich in de richting geduwd voelen van de logische keuze. Als je het jezelf niet ontzettend moeilijk wil gaan maken in het leven, is het toch wel om voor abortus te kiezen. Ook omdat artsen natuurlijk zelf vaak met vooroordelen tegenover mensen met een beperking zitten en ook zelden zelf een beperking hebben. Er zijn bijna zo goed als geen artsen die zelf een beperking hebben.

NYD En jij schrijft er ook over een arts die contact met jou opneemt en die dan het gevoel heeft dat het niet neutraal is om te vertellen over dat een kind met een hazenlip bijvoorbeeld dat daar functioneel qua beperkingen eigenlijk nauwelijks iets bij komt kijken.

ANAÏS Ja, dat merk je heel goed. Dat was eigenlijk wel een schoon gesprek hoor, met een kennis van mij die gynaecoloog is en die zelf heel hard aan het worstelen was van, maar ik kom dit wel eens tegen en wat moet ik daar dan mee doen?

NYD Welke informatie geef je?

ANAÏS Want het voelt voor mij, om medische informatie te geven, zoals bijvoorbeeld over een abortus, dat voelt als tot mijn domein behorend, dat voelt als een neutrale, medische keuze. Maar als ik dan ga vertellen over, oh ja, maar een kind met Down, ik ken een gezin en die hebben ook een kind met Down, en die hebben het hartstikke leuk met z'n allen, dat voelt als iets dat buiten mijn expertise valt, en ook als iets dat dan niet meer neutraal is.

NYD en **ML** Ja

ANAÏS En ze worstelt daar heel erg mee, want ik wil langs de ene kant mensen alle informatie geven die ze nodig hebben, maar waar ligt de grens tussen, en wanneer begin ik hen dan te beïnvloeden, van zou je het kind dan toch niet houden, want als feministe enzo, wil ik daar al helemaal niet in verzeilen, dat je ook nog een keer druk zou leggen van, ja hou het anders maar ofzo. Dus het is gewoon ook voor zorgverleners ontzettend complexe materie.

NYD Ja en het legt natuurlijk ook de vraag neer, want ook wat Judith schrijft, je zou kunnen zeggen zoek dan maar hulp bij de zorg voor je kindje, het legt ook de vraag neer, hoe zorgen we nu voor gezinnen waar een gehandicapt kind in geboren wordt. Als in welke voorzieningen zijn er geregeld?

ANAÏS Dat is voor mij een van de grote vragen en dat komt ook uit dat gesprek tussen mij en mijn vriendin die inderdaad het huis binnengestormd kwam, van wat moet ik hier nu mee? We zijn heel lang daarover aan het babbelen geweest en verschillende gesprekken die in het boek ook staan. En uiteindelijk kwam ik tot het punt waarop ik haar vroeg van, ja maar wat maakt je dan zo bang als je denkt van mijn kind heeft een beperking. Wat jaagt mij daar dan angst aan? En zij gaf een antwoord dat me eigenlijk verraste, alhoewel het mij misschien niet zo had moeten verrassen. Ze zei van, ja die zorglast, wat in de brief ook heel erg terugkomt. Ik weet gewoon niet of ik dat wel trek, die enorme zorglast die een kind met een beperking misschien zal meebrengen. Ik heb nu al een kind, ik sta nu al op de rand van een burn-out. Ik moet nu al werken, en een partner die niet altijd even goed mee wil in het huishouden, en wat moet ik daar dan mee doen? En dan merk je dat die keuze voor die abortus vaak als een soort hyper-individuele zaak naar voren geschoven wordt, bijna als een soort emancipatorische keuze voor ouders, van nu kan je zelf uitmaken hoe je je gezin wil

samenstellen en of een kind met een beperking daartoe behoort of niet, en of je daar ruimte en tijd voor hebt en dat is jouw individuele keuze. Maar ja, dat is natuurlijk niet een heel hyper-individuele keuze, want het is niet zo dat vriendin en denkt van er is geen wereld mogelijk waarin ik een kind met een beperking kan opvoeden en waarin dat kind gelukkig is en waarin ik gelukkig ben. Het is dat ze vreest dat dat in deze wereld hier moeilijk zal worden, waarin al onze zorgvoorzieningen en de zorg voor mensen met een beperking in bijzonder zo ontzettend precair zijn. Ik schrijf in het boek ook ja als je de kranten openslaat en je ziet alleen maar de opsommingen van alle discriminaties die mensen met een beperking tegenkomen van de eindloze, in België alleszins, ik vermoed dat het in Nederland niet heel veel anders zal zijn.

ML Denk het ook niet.

ANAÏS De eindeloze wachtlijst in de zorg, mensen die al 20 jaar wachten op een persoonlijk assistentiebudget, mensen die de ene discriminatie na de andere mee maken. Die afgezonderd worden naar een bijzondere school. Ouders die half tijd moeten gaan werken omdat ze zoveel van de zorg moeten opnemen en dan later in de armoede vervallen omdat ze geen volwaardig pensioen hebben, omdat ze zoveel zorgtijd hadden. Dat zijn natuurlijk allemaal vreselijke dingen en ik snap dat je daar als ouder geen zin in hebt, maar dat is niet hoe de dingen hoeven te zijn. Dat is eigenlijk een politieke conditie, geen conditie die eigen is aan het hebben van een handicap of het hebben van een kind met een handicap. Dus je zou eigenlijk daar politieke verandering tegenover willen stellen.

ML Ja, en het is natuurlijk ook een illusie om te denken dat je als je een gezond, tussen aanhalingstekens, kindje krijgt, dat je dan dus wel de toekomst kunt voorspellen, want dan wordt het helemaal pais en vrede en koek en ei. Maar op het moment dat er dus een handicap is of een beperking, dat het dan alleen maar moeilijk wordt. Dat is natuurlijk ook een illusie.

ANAÏS Dat is helemaal nonsens. Ik moet zeggen, het gesprek met Anne dat vond al een paar jaar geleden plaats. Het zoontje van Anne, waar ze toen zwanger van was, is in de tussentijd geboren, is in de tussentijd al een jaar of vijf. En dat is echt zo'n orkaan van een kind. Dat is echt een soort kind, ken je dat, dat je geen minuut alleen kan laten. Dat heeft de kamer paars geschilderd en alle kippen vrijgelaten en is dan ook nog in de boom bij de burens geklommen.

gelach

ANAÏS Er is altijd iets aan de hand, er is altijd totale chaos. En we zeggen wel eens lachend tegen elkaar van zo, een heel braaf kindje met een handicap met wat extra zorgnood, zou dat misschien niet minder werk geweest zijn dan deze jongen. *lacht* Want je weet niet of het meer werk zou zijn. Dus ook dat is natuurlijk een soort illusie, dat je het leven kan bepalen.

NYD Dat zijn allemaal andere dingen.

ML Je wordt gewoon die richting op geduwd inderdaad.

ANAÏS Ik vertel ook in het boek dat mijn ouders altijd heel bang waren dat ik gepest zou worden, omdat dat zo het narratief is dat je dan heel vaak krijgt van een kindje met een handicap zal dan gepest worden. En ik ben nooit gepest en mijn broer is heel veel gepest als kind en mijn broer heeft geen beperking. Dus die mate van voorspelbaarheid, die ik ook snap. Allez als ik zelf zwanger zou zijn, ik zou ook iets willen kunnen in hand houden van wat is er te voorspellen en wat kan ik controleren hieraan, aan dat proces. Maar dat is er natuurlijk eigenlijk niet, dat weten we niet. En wat ik zo moeilijk vind is dat handicap zo niet tot die droom behoort. Als ouders dromen over hoe het leven met het kind er zal uitzien, zien ze nooit een kind met een beperking.

NYD En zou dat voor jou een droom zijn? Een kind met een beperking?

ANAÏS Ja, ik zeg dat een beetje provocatief in het boek op een bepaald moment. Van goh, als ik die logica nu zou omdraaien, als ik nu een beetje zou schoppen en zou zeggen; ik wil eigenlijk alleen een kind met een beperking. Zo'n kind zonder beperking, ja ik weet eigenlijk niet of ik dat een goed thuis kan geven, of een goede opvoeding kan geven, ik ken het niet.

NYD Nee, die hele ervaring ken je niet.

ML Geen idee.

ANAÏS Ik ken de ervaring niet. Het niet gehandicapte lichaam, gewoon hoe ik daarmee om moet gaan, ik had dat kind daar niks over kunnen leren. En dat is natuurlijk een beetje toch niet chique bedoeld, om ook een beetje de absurditeit van de situatie soms te laten zien, maar het is ook niet helemaal onwaar. Ik wil... Het is niet dat ik niet gelukkig zou zijn als ik een kind zonder beperking zou hebben, ook niet. Maar ik wil wel een soort toekomstverbeelding hebben waar handicap deel van uitmaakt. Waarin ik mij ook voorstel dat als ik een kind krijg, dat dat een kind met een beperking zou kunnen zijn en dat dat dan niet alleen maar leidt tot een soort angstscenario's en rampscenario's. Van oh nee dat gaat

dan allemaal moeilijk en verschrikkelijk en er gaat van alles niet gaan. Maar dat dat meehoort tot een mooie, verbeelde, vruchtbare, rijke toekomst die ik voor mij kan zien.

NYD Het zit ook in de documentaire Doof Kind. Dan is er een stel die, nou niet heel lang samen zijn, maar daar wel een beetje over bevraagd worden. Ze zijn allebei doof. Zou je een doof kind willen? En dan geeft Tobias, de hoofdpersoon uit de docu, toch wel toe van ja, dat zou ik eigenlijk toch wel heel vet vinden als mijn kind doof is. En niet dat het niet gewenst is als het niet doof is. En dan helemaal natuurlijk inkleden, want je mag natuurlijk niet zeggen ik wil dat mijn kind doof is. Wordt niet geaccepteerd. Maar ja, die culturele ervaring, dat kunnen delen met je kind. Dat is eigenlijk natuurlijk heel logisch dat die wens er ook wél is.

ANAÏS Het gaat ook over iets van die verticale identiteit. Ik schrijf in het boek ook van, veel van onze identiteiten... Dat heb ik niet bedacht, dat komt uit Far From The Tree, een boek van een journalist, wiens naam mij nu ontschiet, maar dat kunnen jullie misschien wel ergens opzoeken.

NYD Ja, we gaan het allemaal opzoeken.

ANAÏS Of bijzetten, ofzo. En die spreekt over het feit dat heel veel van onze identiteiten verticaal zijn, die worden doorgegeven in je gezin. Je huidskleur heel vaak, je culturele achtergrond, er zijn natuurlijk allemaal uitzonderingen op. En er zijn eigenlijk twee identiteiten die horizontaal zijn, en dat is een queer-identiteit en een gehandicapt-identiteit. En dat is ook niet in alle gevallen zo, want er zijn inderdaad mensen die erfelijk doof zijn en die al generaties lang doof zijn en die doofheid en die dovencultuur ook al generaties lang meegeven. Maar over het algemeen ben je als queer persoon of als persoon met een beperking en als queer persoon met een beperking zoals ik al helemaal, ben je de enige in je gezin met die identiteiten en die zijn niet doorgegeven door je ouders en ik kan ook niet naar boven kijken om te zien; hoe ik leef met dit lichaam, of met deze identiteiten. Ik kan naar mijn moeder kijken en denken, ah ja vrouw zijn, jij doet dat zo, en ik wil dat ook, of ik wil mij daar heel erg tegen verzetten en tegen gaan schoppen, zo wil ik het helemaal niet. Maar ik heb iets om van te starten, ik heb een startpunt om mee te werken of aan te passen of mij tegen te verzetten. Maar bij een handicap en bij een queer identiteit heb je dan niet, en dan zie je ook heel vaak het zoeken van die chosen families, dat zie je bij queer mensen, maar bij crip mensen ook heel veel. Het zoeken van een horizontale gemeenschap, om die identiteit veel meer horizontaal te beleven. En ik denk dat er misschien ook wel ergens zo dat verlangen in zit naar handicap als een verticale identiteit. Als handicap die je inderdaad binnen een gezin doorgeeft. Misschien ook de waarschijnlijk heel naïeve fantasie die ik dan koester van goh, ik heb in mijn hele leven heel veel crip skills mezelf moeten aanleren.

NYD Ja, die kan je nu doorgeven!

ANAÏS Daar ben ik nu 35 jaar al mee bezig. Ik zou dat gewoon aan een kind allemaal kunnen doorgeven. Dan gaat dat kind dat waarschijnlijk nonsens vinden

NYD En zich daar heel hard tegen afzetten, ja precies

ANAÏS Daar wil ik helemaal niks mee moeder, wat een nonsens. Maar die illusie koester ik dan wel ergens. Omdat het ook ergens gaat over... In de buitenwereld is handicap al zo onvanzelfsprekend aanwezig. Moet je altijd heel erg strijden over wat is mijn plek hier en ben ik hier eigenlijk wel gewenst? Maar stel je voor dat je een binnenwereld hebt, fantaseer ik dan, waar handicap wel vanzelfsprekend aanwezig is.

ML Ja. En je schrijft ook over representatie en hoe dat vroeger er niet was en nu misschien beter. Ik kan me voorstellen, je queer-identiteit zie je meer om je heen dan als het gaat over de handicap.

ANAÏS Ja zeker

ML En jij gaat ook meer op zoek naar de mensen op wiens schouders je staat en ook meer naar representatie. Wat heb je daar gevonden? Want jij hebt veel gevonden.

ANAÏS Ja, ik heb wel van alles gevonden inderdaad. Ja, er is natuurlijk, en die is heel onbekend, er is langs de ene kant een club, community die al zo niet decennia kunst en cultuur aan het maken is. Maar als kind had ik daar helemaal geen toegang toe, of als tiener had ik daar geen toegang toe. Nu met het internet is het waarschijnlijk allemaal iets beter voor de crip kinderen en jongeren die vandaag de dag opgroeien. Die kunnen al eens iets googelen en dat dan vinden.

NYD Dan vinden ze jou?

ANAÏS Vinden ze mij misschien. *lacht*

NYD Yeah!

ANAÏS Dus er is wel inderdaad iets meer. Maar ik was mij daar helemaal niet van bewust, ook omdat je in zo die eenzame positie staat van ik ben dan de enige gehandicapte, dat ik eigenlijk omgeven was door allerlei andere mensen met een beperking, door een hele cultuur van mensen met een beperking, die allemaal al hadden nagedacht over hoe het is om beperkt te zijn, en welke kunst daaruit voortkomt, en welke andere woorden en termen we kunnen gaan gebruiken, of welke andere kaders we kunnen hanteren om naar gehandicapte lichamen, gehandicapte liefdes te kijken. En heel specifiek in mijn onderzoek,

en zo ben ik eigenlijk ook bij de thematiek van handicap terechtgekomen, want in het begin heb ik verteld, ik twijfelde heel erg van, moet ik dit boek gaan schrijven? Ik heb mij heel lang niet met handicap beziggehouden. Ik ben altijd een historica geweest van sociale bewegingen langs de ene kant. Dus hoe gaan mensen zich organiseren in de samenleving, in verzet organiseren? En van het lichaam langs de andere kant. Ik schreef over gender, ik schreef over seksualiteit. En liefst ook waar die twee elkaar dan ontmoeten. Waar het lichaam en sociale bewegingen elkaar dan ontmoeten. En op een bepaald moment dacht ik van ja, ik schrijf nu over alles aan mezelf de hele tijd. Dat zie je ook weerspiegeld in mijn werk en in mijn historisch onderzoek. Maar die handicap is zo de grote afwezige. Niet omdat ik dacht dat is taboe om daarover te schrijven, maar omdat ik dacht van ja, ik wil mij niet verplicht voelen om daarover te móeten spreken of over te moeten werken. Maar het kwam er uiteindelijk toch juist door die frustratie van er is zoveel geschiedschrijving rond de geschiedenis van het feminisme, rond de arbeidersbeweging, rond de antidiscriminatiebeweging, en er is helemaal niet, in Nederland is het ietsje beter, maar in Vlaanderen is er helemaal niets rond de geschiedenis van het handicaps activisme. En wordt er ook heel vaak gedaan alsof die geschiedenis gewoon niet bestaat, we hebben daar ook helemaal geen culturele verbeelding van, we hebben daar geen films over, we hebben daar geen documentaires over. Als je denkt aan die periode, dat ik ergens schrijf van ja dan zie je zo de feministes missverkiezingen binnenvallen of je ziet studenten met stenen aan het gooien en universiteiten aan het bezetten, maar we hebben geen dat soort iconische beelden van mensen met een beperking die met hun rolstoelen en hun beugels en hun wandelstokken gebouwen aan het bezetten zijn omdat ze ontoegankelijk zijn, ja die kennen we niet. En ik zat dan heel erg met de vraag van: is dat waarlijk niet gebeurd of is die geschiedschrijving er gewoon niet?

En dat was dan zo een historische vraag die me niet losliet en dan ben ik in mijn onderzoek daarvoor een stukje naar beginnen kijken. Mijn onderzoek is een projectonderzoek, dat is niet het hoofdpunt van mijn onderzoek, dat gaat toch ergens anders over. Maar elke keer als ik ergens zo een opening zag of in de marge van mijn onderzoek toch een paper kon schrijven daarover, dan ben ik zo gaan zoeken naar waar zitten die activisten dan, is er wel een activistische geschiedenis? En die blijkt er heel erg te zijn geweest. Ik heb vooral naar België gekeken, naar Vlaanderen in het bijzonder, en het mooie is dat die er dus eigenlijk wel is, maar dat die gewoon niet doorstroomt. Het is zelfs niet zo dat die doorstroming niet gebeurt van het academisch onderzoek naar de mainstream, het is er ook gewoon niet in het academisch onderzoek. En ik beschrijf in het boek ook mijn zoektocht in archieven en dat ik heel vaak ook afgewezen word in allerlei archieven.

NYD Ja

ANAÏS Dat archivarissen zoiets hebben van goh, ja maar, handicap,

ML Dat is er niet, dat doen we niet

ANAÏS Nee, daar doen wij niet aan. Wij doen hier politieke geschiedschrijving of sociale geschiedschrijving. Ja, handicap, dat vind je ergens, dat moet je dan, weet ik veel...

ML Bij de zorg

ANAÏS Ja, dan moet je dan een soort instellingsbiografie van een zorginstelling schrijven ofzo. Dus dat was een soort heel, ja, een soort ontkenning van archiefmateriaal dat er heel vaak wel was, want ik zat dan heel vaak moeilijk te doen en nog twintig mails te sturen en dan toch naar het archief gaan. En ik vond altijd heel veel materiaal. In bijna elk archief kon ik materiaal vinden van handicapsorganisaties, maar ook van hoe internationale instellingen zoals de VN, dat er een grote uitwisseling was tussen het Belgisch niveau en de VN, rond het beginnen opstellen van de rechten van personen met een beperking, ook gevoed door Belgische handicapsorganisaties. Dus er gebeurde eigenlijk van alles, zelfs ook in heel klassieke politieke geschiedschrijvingszin, wat totaal nooit ergens te boek staat, waar niemand iets van weet. En waar ik ook zelfs ook van andere historici heel veel teruggekaatst kreeg van, zou je dat wel doen? Want a, het bestaat niet; b, dit is echt niet goed voor je carrière. Je gaat jezelf in een of andere rare niche vastrijden waar je nooit nog verder mee kan en b ja het is toch een beetje een therapeutisch projectje. Dat had ik ook vaak van historici, die kwamen dan echt van ja maar je bent queer en je doet queer geschiedschrijving, jij bent feminist en je doet vrouwen geschiedschrijving,

NYD Dat is tot daaraan toe!

ANAÏS Is dat dan niet een therapeutisch projectje waar je mee bezig bent? *gelach*

NYD Nee maar dat is precies weer dat ding waar we het net ook over hadden.

ANAÏS Is dat erg, ook, als het therapeutisch deels is?

ML Maar als het zo weggemoffeld wordt dan kan ik me voorstellen dat je júist dacht ik ben iets op het spoor, dit is hartstikke belangrijk.

ANAÏS Ja, dit voelt dan net als een grote historische vondst. Al die andere velden zijn al helemaal plat onderzocht.

ML Ja, boeien!

ANAÏS Daar moet je nog ergens zo één flintertje informatie vinden. En hier ligt er zo ripe for the picking, zo'n veld vol met vruchten, die niemand ooit vast heeft genomen en die er wel degelijk allemaal zijn. En die geschiedenisopleiding, ik weet niet of het nu nog zo is, daar kregen we altijd iets wat de Groene Bijbel heette. En daarin stond dan al ons archiefmateriaal en dan was dat per thema dus dan kon je, weet ik veel, een thema opzoeken als 'de scouts' of 'de jeugdverenigingen' en dan zag je in welke archieven in België daar allemaal materiaal over was, of 'de vrouwenbeweging' in welke archieven vind je dat? Voor die soort vrouwen, voor de Katholieke vrouwenbeweging moet je daar zijn, voor de socialistische moet je daar zijn... en daar [in de Groene Bijbel] staat voor zover ik weet tot vandaag de dag niet 'handicap' in. Dat archief ligt toch allemaal te verstoffen in die archieven.

NYD Totdat jij daar was

ANAÏS Ja, en ook omgekeerd: heel veel activisten met een handicap die inmiddels overleden zijn, die een prachtig archief hebben, ook hier in Nederland, en waarvan ik weet dat andere activisten met een beperking, jonge activisten, nu van het ene archief naar het andere lopen: 'Kan iemand dit archiefmateriaal alsjeblieft een plek geven?' En de archieven zeggen: 'sorry, dat past niet bij ons, leg het maar terug op zolder.'

ML Bah!

NYD Een hoop werk nog aan de winkel. Laten we afsluiten met jouw utopia, net als in je boek

ANAÏS Ja, daar loopt zo een draadje doorheen het boek over het verbeelden van de toekomst. En dat begint eigenlijk al, ja, als ik nadenk over die test en over geboortes en wil ik inderdaad een gehandicapt kind of niet? Dan zit er een soort verbeelding, dan gaat het al over die verbeelding, over die verbeelding van: kan ik mij een toekomst voorstellen waarin handicap een centrale plek krijgt? Want nu vandaag de dag is een goede toekomst heel vaak een toekomst waarin handicap niet bestaat. En klopt dat eigenlijk wel of, en daar moet je natuurlijk de reis van het boek mee voor meemaken, dat ik ergens uitkom bij: ja maar misschien is het meer naar handicap toeleunen, je meer met beperking identificeren, wel een pad naar een mooiere en rijkere toekomst in plaats van het pad waar we angstvallig van weg moeten blijven om maar een fitte, productieve, gezonde toekomst te kunnen installeren. En ik had ook een, ja dat staat nu niet in het boek, er zijn een paar momenten was ik dan bezig met altijd aan vrienden, kennissen, mensen die ik tegenkwam voor mijn werk te

vragen: vanuit jouw overtuiging of vanuit jouw ideologie, feminisme of liberalisme of socialisme of anarchisme, als jij je een mooie toekomst verbeeldt, hoe past handicap daar dan in? En wat mij heel erg opviel is dat bijna niemand daar een antwoord op had. Ze wisten wel dat ze niet moesten zeggen van:

NYD Niet aan gedacht

ANAÏS “De gehandicapten zijn dan uitgeroeid, die bestaan niet meer”

NYD Oh, dat, ja

ML Dat voelden ze nog wel aan

ANAÏS Maar het idee was dan toch heel erg... het bleef zo steken op het niveau van: ja die mogen er dan ook bij ofzo. Maar hoe we dat dan gaan doen en wat er dan zou veranderen in de samenleving als je handicap niet een groepje apart maakt die als het mogelijk is een beetje geïntegreerd worden in het bestaande bestel, maar als je die handicap nu centraal zet, op welke manier moet de samenleving veranderen, als je zegt mensen met een handicap zitten niet meer in de marge maar in het centrum van de samenleving? Mensen met een handicap gaan mee de maatstaven uitzetten, de normen uitzetten op welke de samenleving wordt ingericht. En daar kom ik aan het eind van het boek op uit en heb ik ook een stukje over mijn utopia geschreven, omdat ik dacht, ik vind het nergens anders en ik vond het best wel moeilijk. Er zit ook een gesprek in met een journalist, die ik ooit had voor een podcast ook, die mij vroeg van: ‘hoe verbeeld jij dan het gehandicapt utopia?’ En ik kon daar helemaal niet op antwoorden. Het was ook live allemaal, dus ik zat er zo in die studio zo, eh ja, en dan zo om die vraag proberen heen te praten en een ander antwoord te geven en er niet op terugkomen, maar dat was een goede journalist, dus die kwam steeds terug bij die vraag, helaas voor mij.

NYD Die trapte er niet in.

ANAÏS Die trapte niet in mijn trucjes. En ik dacht, verdomme ja, ik kan daar eigenlijk niet goed antwoord op geven, ook omdat ik zo veel bezig ben, en ook veel van het denken rond handicap zoveel bezig is met de opzomming van alle mogelijke discriminatie en daar tegen strijden,

ML Wat er mis is

ANAÍS Wat er allemaal mis is in een negatieve zin, en dat is superbelangrijk, en dat is ook heel veel, waar er allemaal tegen gestreden moet worden, dat ik dat niet in de positieve zin gekeerd krijg. Ik was ook heel erg bang om van het boek een soort zwartboek te maken waarin steeds herhaald wordt welke erge dingen je allemaal wel niet tegenkomt als je een handicap hebt. Omdat handicap zoveel meer is dan dat. Dat bestaat niet alleen in de negatieve zin. Er staan ook allemaal hele schone, erotische, poëtische dingen in het boek die met handicap te maken hebben. En in die zin wou ik dus ook nadenken van: kan ik dat dan ook breder omdraaien? Kunnen we voorbij wat er allemaal nu verkeerd is en wat we vandaag de dag zullen moeten bevechten om ergens te komen? Ik zeg het nog eens, dat is heel belangrijk, ik wil het werk van activisten die daarmee bezig zijn absoluut niet aan de kant schuiven. Maar hebben we niet ook een grotere verbeelding nodig dan? En niet alleen voor mensen met een beperking, maar voor iedereen. En ik denk dat dat ook een stukje de boodschap van m'n boek is, want het is absoluut geen boek dat geschreven is alleen maar voor mensen met een beperking. Het is ook geschreven voor mensen met een beperking. Ik vond het ook heel belangrijk om hen tot een volwaardig publiek te maken, want voor mij wordt er ook nooit geschreven. Dus ik was blij dat er misschien eens voor mensen met een beperking geschreven werd. Maar ik wou het ook heel erg voor mensen zonder beperking schrijven. Niet zo per se om hen te onderwijzen over hoe ze dan met mensen met een beperking moeten omgaan, maar om hen te laten zien hoe nadenken over handicap voor hen óók zinvol kan zijn. Net om hen een andere blik op de maatschappij en misschien ook een andere blik op een soort utopia te kunnen geven.

ML Ja, want ik denk, nou we hebben het in deze podcast heel vaak over, nou ja, kapitalisme als wortel van al het kwaad zeg maar, maar wat jij doet in je utopia is eigenlijk een ander beeld geven dan die kapitalistische samenleving waarin we constant productief moeten zijn en door, door, door en meer, meer, meer.

NYD Waarde toevoegen

ML En dat je kijkt naar hoe een handicap, bijvoorbeeld zoiets als *crip time*, hoe dat gewoon een betere, een mooiere wereld voor iedereen kan maken. Je verwisselt eigenlijk het kapitalisme voor...

ANAÍS Een soort crip wereld

ML Ja

ANAÍS waarin andere parameters en andere waarden centraal zijn, waar we niet productief zijn en altijd volledig druk moeten zijn en dat je dan als mens met een beperking maar moet

proberen, maar meestal falen, in die parameters te passen. Maar als we gehandicapte parameters gaan hanteren.

ML Dan komen er veel meer mensen, komt iedereen mee!

ANAÏS Dat komt denk ik heel veel mensen ten goede. Ik hoop dat dat ook is wat mensen uit het boek meenemen. Van goh, dit kan mij ook heel erg ten goede komen, als we naar een wereld gaan waarin beperking niet iets angstaanjagends is, maar beperking meer een leidraad kan zijn voor hoe we een mooie samenleving runnen.

ML Ja, echt mooi. Bedankt voor dit gesprek, en we gaan boeken weggeven.

ANAÏS Ah, leuk!

ML Ik dacht ik zeg het nu, voor ik het vergeet

NYD Ja goed dat je het zegt! Ik was het alweer vergeten namelijk

ML We gaan op Instagram en op Petje Af boeken weggeven. Want iedereen moet het lezen!

NYD Iedereen moet het lezen.

EINDTUNE

NYD Dit was aflevering 167! Heel veel dank Anaïs, voor hier zijn en voor je boek en voor alles!

ANAÏS Super graag gedaan, ik vond het een heel fijn gesprek.

NYD Handicap, een bevrijding ligt NU, NUUUU in de boekhandel, in de digitale boekhandel, het is overal.

ANAÏS Overal

NYD Ja, mensen moeten het lezen. Marie Lotte heeft het uitgelezen, hè?!

ML Uitgelezen!

NYD Dit is dus..

ML Dat zegt iets!

NYD Dat klinkt heel onaardig voor jou, maar dat is dus juist, dat is echt een compliment want: moeite met lezen

ANAÏS Ah jij leest niet zo?

ML Ik lees boeken niet uit.

ANAÏS Er komt trouwens ook een luisterboekversie, uiteraard, voor de toegankelijkheid.

NYD Oh goed, ja!

ANAÏS Die is er nog niet, maar die kom ik hier in Amsterdam inlezen.

NYD Oh heel goed, oh dat ga je zelf inlezen, leuk, fijn. De shownotes vind je op damnhoney.nl/aflevering-167, en daar vind je een paar dagen na het verschijnen van deze aflevering ook het transcript

ML Daniël van de Poppe, Lucas de Gier, Liesbeth Smit. *leest op licht verbaasde toon*
MERICIKES

NYD Ja ik dacht, ik doe even iets Vlaams.

iedereen lacht

ML Ja, we doen even iets leuks!

ANAÏS Heel mooi gedaan

NYD Nou, ook mercikes aan: Paulien, Yvonne, Paula, Pieke, Guusje, Maaïke, Tess, Anna, Claartje, Isidore, Maaïke, Robin, Julia en kersverse mega star aanwinst: CHEYENNE!

ML Woohoo!

NYD Bedankt voor, namelijk, het uittypen van de aflevering!

ML STUUR POST! Naar info@damnhoney.nl

NYD Of stuur geld op PETJEAFF.COM/DAMNHONEY. Vanaf 1 euro per maand word je bonusbal en krijg je onder andere toegang tot onze bonuspodcast genaamd 'Je doet het er maar mee', en maak je dus kans op dat boek!

ML En maak je dus kans op dat boek. Maar je kan het ook allemaal laten zitten, zou ik niet doen want je maakt kans op dat boek, maargoed, kan ons het schelen: Zelf wetennnnn!

NYD Doei

ML Doei